

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Franjo Ogris, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založništva in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XII.

Celovec, petek, 20. december 1957

Štev. 51 (816)

Medsebojno spoznavanje in razumevanje vodi do strpnega sožitja obeh narodov in s tem do pomiritve v deželi

Zavedajmo se naloge, ki jo ima Koroška: biti namreč most in posrednik med deželami in narodi. To bo mogoče le takrat, če bo na Koroškem vladal mir, ki pa ga bomo dosegli šele potem, ko se bosta razumela oba naroda v deželi.

Te besede je spregovoril deželni glavar Wedenig v deželnem zboru, ko je leta med proračunsko razpravo v specialni debati obravnaval področje šolstva in kulture. Ob tej priložnosti so zastopniki vseh strank zavzeli stališče tudi do manjšinskega šolstva na Koroškem in so zlasti s strani ÖVP in FPÖ slavili kot »edino in najbolj demokratično« obliko reševanja tega vprašanja tako imenovano načelo priznanja, ki bi ga bilo treba izvesti v obliki novega plebiscita ali ljudskega glasovanja.

Koroški Slovenci smo že nešteto povedali, kako si predstavljamo pravično rešitev manjšinskega vprašanja na Koroškem, ki bi končno privedla do splošno potrebne pomiritve v deželi. Izrazili pa smo tudi svoje mnenje o načelu priznanja ter o »demokratičnosti« novega glasovanja, ki v danih razmerah ne bi pomenilo nič drugega kot pa uradno sankcioniranje vsestranskega zapostavljanja koroških Slovencev za časa prve republike in zlasti v dobi nacističnega nasilja. Odnos države do narodne manjšine v zadnjih desetletjih namreč ni bil tako širokogruden in pravičen, kakor bi to danes radi dokazovali zagovorniki »demokratičnega« reševanja manjšinskih problemov. To potrjujejo tudi rezultati uradnih ljudskih štetij (tukaj se ne oziramo na objektivnost njih izvedbel), ki so se od desetletja do desetletja močno spreminjali, pa vedno le v škodo slovenskega življa. Če je na dvojezičnem ozemlju še leta 1910 napovedalo pri ljudskem štetju 69,18 % prebivalstva slovenščino kot običevalni jezik in se je pri plebiscitu leta 1920 (kljub številnim nekorektnostim, ki prikazujejo ta plebiscit v sila dvomljivi luči) še 41 % volivcev izreklo za slovensko stvar, potem se moramo pač vprašati, kako je mogoče, da nas je danes baje le še nekaj odstotkov.

Iz tega izhaja, da se je moralo v teh štirih desetletjih dogajati nekaj, kar ni mogoče smatrati za demokratično in pravično. Zato tudi ne gre, da bi danes reševali ta vprašanja s formalnim aktom glasovanja, kajti pogoji za izvedbo tega so enostransko krivični, saj so bili ustvarjeni z načrtno in nasilno germanizacijo. Če pa kljub temu smatramo glasovanje in načelo priznanja za »edino in najbolj demokratično« rešitev, potem s tem le priznajo, da jim v resnici ne gre za demokratično, še manj pa za pravično ureditev manjšinskega vprašanja, marveč le za rešitev v smislu politike sile in s stališča večine.

Ne čudimo se, da sta bila med tistimi, ki so se najbolj ogrevali za tak način reševanja, velikovski dr. Mayrhofer in vindišarski dr. Einspieler, saj je splošno znano, da je dobivala gonja proti dvojezičnemu šolstvu in proti slovenskemu prebivalstvu vedno nove vzpodbude prav iz takih krogov. Dr. Mayrhoferju sicer priznamo, da bi bila rešitev manjšinskega problema na Koroškem mnogo lažja, če bi se Slovenci že na zunaj razlikovali od svojih nemško govorečih sodeželanov (kakor je to ugotavljal za razmere na Južnem Tirolskem!), če bi na primer imeli črno kožno barvo. Pač pa bi potem obstajala nevarnost, da bi tudi marsikateri vindišar zaman umival svoj ne povsem čisti

obraz, dočim bi se v koroških šolah po dosedanjih izkušnjah le preveč pogosto ponavljale tragedije, podobne ameriške-mu Little Rocku!

Ko je deželni glavar v deželnem zboru opozarjal na veliki napredek in pomembno vlogo slovanskih narodov v svetu, je s tem poudaril tudi koristnost znanja slovenskega jezika. Temu se v polni meri pridružujemo in naglašamo, da je ta koristnost še posebno velika pri nas na Koroškem, ko živimo poleg nemško govorečih sodeželanov tudi Korošci slovenske narodnosti. Na tem ozemlju je nujna potreba, da tako eni kot drugi obvladamo

oba jezika, ker le tako bomo lahko v miru in prijateljstvu živeli eden poleg drugega kot enakopravni med enakopravnimi. Zato tudi ni mogoče, da bi reševali problem koroškega šolstva v smislu Hitlerjeve parole: »Vsak, ki govori dva jezika, je izdajalec!«, marveč je treba to vprašanje reševati in rešiti ob obojestranski dobri volji in pripravljenosti na ureditev, ki bo zagotavljala medsebojno spoznavanje in spoštovanje. Najboljša pot do tega lepega cilja pa je v naših razmerah ravno dvojezična šola, v kateri se mlada generacija v skupnem pouku vzgaja za poznejše skupno življenje v skupni domovini!

Šolski in pravni pododbor parlamenta se bavi tudi z našim stališčem

Kakor smo poročali že v zadnji številki, je bilo v petek, dne 13. t. m. pod predstvom državne poslanke Lole Solar zasedanje šolskega in pravnega parlamentarnega pododboru vladnih strank v parlamentu. Na to zasedanje sta bila v smislu obljube vicekanclerja dr. Pittermanna z dne 18. novembra 1957 vabljeni tudi predsednika Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Narodnega sveta koroških Slovencev, ki sta tam tolmačila stališče koroških Slovencev k vladnim osnutkom manjšinskega šolskega zakona in zakona o uporabi slovenskega jezika kot dodatnega uradnega jezika na sodiščih.

Razgovor je bil v mnogih pogledih koristen in je seznanil člane odborov z našimi pogledi in predvsem z argumenti za naše stališče.

Ker se je pokazalo, da težke problematike ni mogoče rešiti z enim samim razgovorom, je bilo sporazumno sklenjeno, da osrednji organizaciji koroških Slovencev pošljeta čimprej svoje stališče in utemeljitve pismeno predsedniku parlamenta g. dr. Feliks Hurdesu, na kar se bodo razgovori nadaljevali.

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je v to svrhu sklicala za to nedeljo skupno sejo Nadzornega in Upravnega odbora, na kateri bodo temeljito razpravljali o predmetnih vprašanjih.

Dvomljiv uspeh NATO-konference v Parizu

Po obsežnih pripravah se je ta ponedeljek začela v Parizu konferenca najvišjih predstavnikov držav članic Atlantskega pakta, ki je potekala v vzdušju, ki mu je vtisnila viden pečat Sovjetska zveza ne le s svojimi uspehi na področju raket in umetnih satelitov, marveč tudi s pomembno politično potezo v obliki obsežne note, poslane vsem članicam Združenih narodov. V tej noti je sovjetska vlada opozorila na nevarnost, ki bi jo pomenilo nadaljnje tekmovanje v oboroževanju, zato predlaga vrsto potrebnih ukrepov, s katerimi bi dosegli mirno sožitje med zahodnimi in vzhodnimi državami.

Potek pariške konference kaže, da so ti ukrepi sovjetske vlade bistveno vplivali tudi na posvetovanje državnikov Zahoda, posebno pa se to odraža v njihovih skle-

pih, ki pomenijo za Ameriko precejšnje razočaranje. V glavnem je šlo na tem sestanku za to, da bi si Amerika zagotovila v državah Zahodne Evrope svoja raketna oporišča in skladišča atomskega orožja, vendar izgleda, da pri teh svojih načrtih ni dosegla zaželenega uspeha. Sporazum, ki so ga končno dosegli, namreč ne predvideva generalne namestitve takih oporišč, marveč bodo potrebni še posebni sporazumi za vsako državo posebej in se bodo v ta namen sestali vojaški predstavniki marca 1958. Brez dvoma je zagotovitev, da so si zahodne države gledale raket in atomskega orožja edine, le optičnega značaja in v prvi vrsti namenjena za lastno pomiritev, kajti nesoglasja med članicami NATO, ki so se pojavila tudi na tem sestanku, niso tako malen-

kostna, kot skušajo to prikazovati v zahodnem tisku. O tem govorijo tudi prizadevanja ameriškega predsednika Eisenhowerja, ki je moral svoje prijatelje izrecno rotiti, da mora zahodni svet nadalje krepiti svoje moči, ter jih opozarjati na nekatere »zgrešene načine in gledišča«.

Mnogi predstavniki so se na konferenci izrekli proti obveznim sporazumom glede raketnih oporišč in atomskih zalog, ker smatrajo za potrebno poprej proučiti namene sovjetske vlade. Zato so v glavnem sklenili, da bodo dalje krepili vojaško moč NATO, hkrati pa neodvisno od tega skušali najti zblizanje s sovjetskimi stališčem. V tej zvezi je bilo tudi govora o možnostih pogajanj med Ameriko in Sovjetsko zvezo.

Zasedanje glavne skupščine OZN zaključeno

O razorožitvi bo treba še nadaljnjih razprav

Konec preteklega tedna je zaključila Glavna skupščina OZN v New Yorku svoje XII. zasedanje, ki je imelo na dnevnem redu med drugim vprašanje razorožitve, alžirski problem, Zahodno Novo Gvinejo, Cipr in turško-sirski spor. Zasedanje je trajalo od 17. septembra.

Glede razorožitve niso dosegli dokončnih rezultatov, marveč so prišli do pripravljanja, da bo treba to vprašanje še nadalje reševati. V vprašanju Alžira je Glavna skupščina sprejela resolucijo, ki izraža željo, da se prizadete države začnejo pogajati glede prenehanja sovražnosti. Rešitev naj bi našli tako, ki bi bila v skladu z načeli Ustanovne listine OZN.

O vprašanju Cipra in Nove Gvineje zaradi protiglasovanj niso sprejeli nikake resolucije, kar je predvsem na Cipru izzvalo ogorčene proteste in povečanje dejavnosti osvobodilnega gibanja organizacije EOKA.

Na tem zasedanju pa je bil sprejet pomemben sklep o ustanovitvi komisij za pomoč slabo razvitim deželam ter sklep o nadaljnji pomoči palestinskim beguncem. Skrbniški svet je sklenil, da bo prihodnje leto osvobodil Togo skrbništva OZN, pravni odbor pa je do leta 1960 odložil sprejetje definicije o agresiji.

Generalni sekretar OZN Hammarskjöld je v zvezi z zaključenim zasedanjem dejal, da je potrebna še najrazličnejša diplomacija, da bi utrlj pot novim naporom v svetovni organizaciji za izhod iz slepe ulice, v katero je zašla razorožitev. Dalje je še dejal, da smo morda stopili v obdobje normalne diplomacije v pripravljani vsega, kar bi se lahko zgodilo v okviru ZN.

Švica bi spet posredovala med Vzhodom in Zahodom

Švica, ki se je mnogokrat izkazala kot uspešen posrednik med dvema nasprotnima taboroma, je tudi zdaj izrazila svojo pripravljenost, da bi se trudila za sklicanje konference med Vzhodom in Zahodom. Pač pa v švicarskih vladnih krogih poudarjajo, da bi prišlo tako posredovanje v poštev le takrat, če bi bile vse povabljenе države pripravljene, da se povabilu tudi odzovejo.

Povod za sedanje pripravljenost Švice je dala sovjetska vlada v svoji noti, ki jo je — kakor vsem državam članicam OZN — poslala tudi vladni v Bernu. V tej poslanici je namreč predlagala Sovjetska zveza Švico za posredovalca, ki bi se trudil za sklicanje vzhodno-zahodne konference za ohranitev svetovnega mira.

Vsem bralcem, sotrudnikom in prijateljem prijetne praznike ter srečno in uspešno novo leto 1958 želim

uredništvo in uprava „Slovenskega vestnika“

„Rdeča kultura“

V deželni proračun za leto 1958 je med drugim predvidenih 90.000 šilingov za kulturne izmenjave med Koroško ter njenimi sosedami — Slovenijo in Videmsko pokrajino. To dejstvo pa je nekaterim „kulturnikom“, ki se očitno še vedno niso osvobodili kulturnih spon iz tisočletnega rajha, že vzvalovilo kri v glavi, da so spet enkrat videli vse rdeče ter zakričali o strašni slepoti deželnega zbora, ki „velikanske vsote“ razmetava za „rdečo kulturo“.

Zelo podoben temu kričanju je tudi izliv nekega „C“ (celega imena se ta nekdo ni upal podpisati, ker bi ga pač moralo biti pred samim seboj sram, da ima o kulturi in umetnosti tako zbegane pojme) v Volkszeitung, kjer se zgraža nad tem, da bi bil moral režiser Opere Slovenskega narodnega gledališča prof. Ciril Debevec predavati koroški mladini o operi „Margareta“. Temu zamerjenemu „kulturniku“ bi povedali le toliko, da prof. Debevec predavanja na Koroškem nikakor ni ponujal, marveč ga je mladinski referat pri koroški deželni vladi za to uradno naprosil kot mednarodno priznanega strokovnjaka, ki ga priznavajo in cenijo po najrazličnejših krajih Evrope. Zanimalo bi nas, kaj mislijo o takim kulturnem divjaštvu na merodajnih mestih, ker smo prepričani, da ni osamljeno mnenje vodje kulturnega referata pri deželni vladi dvornega svetnika dr. Rudana, ki je ob zadnjem gostovanju dejal: V svetu umetnosti imamo vsi mednarodni potni list in smo zato pravi svetovljani.

Kakor smo zvedeli, profesorju Debevcu vsled takega neodgovornega pobalinstva ni mogoče izvesti predvidenega predavanja, ker tega ne smatra za žalitev njega samega, marveč za napad na kulturo in umetnost slovenskega naroda sploh.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Južni sadeži brez carine tudi po božiču

V okviru posebne akcije finančnega ministrstva je bila odpravljena carina za nabavo južnih sadežev — pomaranč, mandarin, banan in drugih. Prvotno je bila carina za te sadeže odpravljena za dobo pred božičem in do 31. decembra. Sedaj pa je bil ta rok podaljšan do 31. januarja 1958. Na podlagi tega bo tudi po božiču možno kupiti južne sadeže po nižjih cenah. Kupiti si jih bodo mogli tudi ljudje z manjšimi dohodki.

Proizvodnja železa v ZDA nazaduje

Ameriška železarska industrija krči proizvodnjo železa. Pred enim mesecem je ta proizvodnja izkoristila le 78 % svoje zmogljivosti, medtem ko so pred kratkim prešli na 72 %. Ker pa je potrošnja železa v ZDA veliko večja kot proizvodnja, so se v zadnjem času zaloge železa občutno znižale.

Vedno več brezposelnih v ZDA

Zaradi upadanja konjunktura v Združenih državah Amerike, kakršno je bilo v tej državi že leta 1949 in 1954, računajo s tem, da se bo število brezposelnih dvignilo na 5 milijonov. To ogromno število brezposelnih je vnaprej napovedal direktor oddelka za raziskovanje konjunktura pri ameriški trgovinski zbornici Schmidt. Schmidt računa, da bo prišlo do zopetne pozitivne konjunktura v ZDA šele koncem prihodnjega leta.

Uspeh turizma v Jugoslaviji

Do konca oktobra letos so v jugoslovanskih turističnih mestih zabeležili skupno 13.050.000 nočevanj. Na inozemske turiste odpade 1.897.000, dočim je v celem letu 1955 bilo 1.832.555 nočevanj tujcev. Letos je bilo v Jugoslaviji že v prvih desetih mesecih več tujih gostov kot pa v najboljši povojni tujskoprometni sezoni leta 1955. Pričakujejo, da bo število najuspešnejše predvojne tujskoprometne sezone leta 1938, ko so zabeležili 1.900.000 tujih nočevanj, letos do konca leta še prekoračeno. Največ turistov je prispelo v Jugoslavijo iz Zapadne Nemčije. Pričakujejo, da ukinitve diplomatskih stikov med obema deželama ne bo bistveno vplivala na tujski promet.

Deželni proračun za leto 1958

Ta ponedeljek je koroški deželni zbor začel razpravo o deželni proračun za leto 1958, katerega je poprej soglasno sprejel in potrdil finančni pododbor. Kakor v državnem merilu, tako je tudi deželni proračun razdeljen na tri dele: redni proračun, ki predvideva dohodke in izdatke v višini 416.505.900 šilingov, izredni proračun z izdatki 20.350.000 šilingov ter eventualni proračun v znesku 15.093.800 šilingov. Kakor že rečeno, je redni proračun za prihodnje leto izravnal (to se po letu 1945 doslej še ni zgodilo!), sredstva za izredni proračun si bo dežela oskrbela s posojili, eventualni proračun pa je predviden le za primer, da bi bili dohodki v rednem proračunu višji, kot so jih predvideli.

Iz proračunske razprave je razvidno, da se je gospodarski odnosno finančni položaj Koroške tekom letošnjega leta bistveno izboljšal in so zaradi tega lahko zvišali posamezne postavke za prihodnje leto. Posebno so bile pri tem upoštevane postavke za gradnjo stanovanj, cest in poti, za elektrifikacijo ter za kulturne potrebe.

Med generalno debato so do proračuna,

ki ga je res zelo temeljito razčlenil in utemeljil poslanec Medlin, zavzeli stališče zastopniki vseh v deželni zboru zastopanih strank. Najprej je spregovoril poslanec KP Kazianka, ki je poudaril, da smo sicer v dobi gospodarske konjunktura, od katere pa imajo delavci le zelo malo koristi, kar velja posebno za Koroško, kjer povprečni zaslužki še vedno močno zaostajajo za državnim povprečjem. Poleg tega je naglasil še potrebo, da bi bilo mnogo bolje graditi stanovanja, kakor pa kupovati tanke. Zastopnik FPO dr. Knaus je zavrnil OVP-jevske tezo o Kamitzevem šilingu ter dejal, da Koroška od države ne zahteva prispevke, marveč samo to, kar ji pripada. Dr. Mayrhofer je kot govornik OVP očitno spodrsnil na političnem parketu, zaradi česar je deželni svetnik Truppe smatral za potrebno, da ob zaključku popravil njegova ne vedno stvarna izvajanja. Za SPO je spregovoril poslanec Ebner, ki je najprej ovrgel trditve OVP-jevskega govornika, nato pa poudaril, da stremi proračun za ohranitev polne zaposlitve, kar bo koristilo vsemu prebivalstvu dežele.

Nova radijska družba ustanovljena

Pretekli teden je bila na Dunaju po težkih porodnih bolečinah končno ustanovljena nova Avstrijska radijska družba z o. j., katere generalni direktor je postal dr. Cejka. V svojem nagovoru je dr. Cejka izjavil, da bo nova družba stremela za tem, da bo radijski program čim bolj pester, da ga bodo ljudje radi poslušali. Na svoj račun pa bodo prav tako prišli tudi deželne radijske postaje, samo da bo njihov lokalni program nekoliko skrajšan.

V zvezi z ustanovitvijo nove radijske družbe pa so se pojavili tudi že glasovi o zvišanju dosedanjih radijskih pristojbin. Pravijo, da bodo o tem vprašanju že kmalu začeli razpravljati. Dokončno je že določeno, da bodo znašale pristojbine za sprejem televizijskega programa mesečno 50 šilingov, in to od 1. januarja naprej. Če pa bi se hoteli izogniti zvišanju pristojbin za radio, bi bilo to možno le na račun programa, izjavljajo v pristojnih krogih.

Personalnih sprememb v vodilnih polo-

žajih deželnih studijev, razen na Štajerskem in Predarlskem, kjer so službena mesta provizorično zasedena, ne bo. V nadzornem odboru družbe bodo vezne dežele imele od 26 članov 18 svojih zastopnikov.

Od 29. decembra naprej je računati tudi s spremembo programa. Prve spremembe se bodo nanašale predvsem na pomembnejše oddaje. V vseh studijih bo lokalni program skrajšan za 15 minut tedensko. Lokalni studiji predvsem ne bodo oddajali zunanjepolitičnih komentarjev.

Za uspešno delovanje avstrijske televizije so predvideli kredite in posojila, razen tega pa je bilo za televizijo tudi v državni proračun za leto 1958 sprejetih 50 milijonov šilingov.

Stroške za produkcijo lokalnega programa bo krila radijska družba in bodo stremeli za tem, da se bo čim bolj varčevalo. Vendar je treba računati tudi s tem, da se bo število uslužbencev nekoliko zmanjšalo.

Starostna renta za kmete

Zadnji teden je bil parlamentu predložen osnutek zakona o dodatni renti v kmetijstvu. Po tem osnutku se bodo sredstva za izplačilo dodatne rente kmetijskim posestnikom zbirala iz pribitkov na zemljiški davek (150 % davčne mere), iz letnih prispevkov v znesku 240 šil. za vsakega obvezno zavarovanega in 120 šil. za vsakega obvezno zavarovanega družinskega člana. V letu 1958 bo država v fond za to dodatno rento prispevala 50 milijonov šilingov, od leta 1959 bo prispevek države odvisen od zneska, ki se bo zbral iz prispevka zavarovanih.

Dodatna renta bo po 35 letih zavarovanja znašala za poročene 400 šil. na mesec, za neporočene 200 šil. Pri krajši zavarovalni dobi bo renta temu primerno nižja. Renta vdov bo znašala polovico rente poročenih. Za vsakega neoskrbljenega otroka bo na rento doplačanih še 32 šil. mesečno.

Kakor sledi iz razlage k osnutku tega zakona, bo v letu 1958 renta izplačana po letih gospodarjenja. Po 35-letnem gospodarjenju bo mesečna renta za poročene znašala 304 šil., po 45-letnem gospodarjenju pa 368 šil.

Bolezen — gospodarski in družbeni problem

Nevarni bolezenski pojavi nedvomno povzročajo velike motnje v gospodarskem uspevanju posameznika, družine ali družbe in ni treba posebej poudarjati, da je prav bolezen ena najresnejših ovir na poti napredka v družbenem razvoju. Sistematično proučevanje družbenih zakonitosti je dovedlo do spoznanja, da bolezen ni le stvar posameznika, temveč izrazito družbeni problem, ki ga je mogoče obvladati samo z združenimi napor pri zadetih in družbe.

Na podlagi tega spoznanja se je skrb za bolnega človeka tudi prenesla na skupnost, kar v posebni meri velja še za bolezni, ki zlasti močno obremenjujejo gospodarstvo posameznika in družbe. V to vrsto bolezni spada tudi tuberkuloza, ki zaradi svoje kužnosti lahko ogroža zdravje vsakega člana skupnosti in tudi zdravje celotne družbe. Zato je bilo treba iskati možnosti za rešitev tega problema in pri tem se je izkazalo, da je gospodarsko pač najceneje, bolezen preprečiti, torej ohraniti in utrditi zdravega človeka.

Temu vprašanju pripisujejo velik pomen tudi v Jugoslaviji, kjer se je prebivalstvo po zadnji vojni znašlo v razmerah, ki so še posebno vplivale na širjenje nevarne bolezni. Zato je nova oblast po osvoboditvi tudi na tem področju šla novo pot ter je danes zdravljenje tuberkuloze kot kužne bolezni v sosedni državi v celoti brezplačno.

Kakšne uspehe so doslej imeli pri zatiranju tuberkuloze in kakšna so sredstva, ki jih zahtevajo tozadevni ukrepi, nazorno kaže posebna brošura, ki jo je za Slovenijo izdal glavni odbor Rdečega križa Slovenije. Brošura »Posledice tuberkuloze v gospodarstvu Slovenije«, ki jo je spisal ob podpori najvišjih zdravstvenih ustanov in strokovnjakov Joško Nograšek, obravnava bolezen kot gospodarski in družbeni problem ter prihaja do zaključka: Ne glede na to, da je zdravje prvi pogoj za srečnejše življenje posameznika, družine in družbe, nam računi kažejo, da so od uspešnega boja proti bolezni odvisni v veliki meri blaginja ter gospodarski in kulturni napredek naroda.

PO ŠIRNEM SVETU

Kairo. — Vodja egiptovske delegacije na anglo-egiptovskih pogajanjih v Rimu Hasan Zaki se je vrnil v Kairo in poročal finančnemu ministru o uspehu pogajanj ter ga seznanil s sporazumom, ki sta ga dosegli obe delegaciji. Zvedelo se je, da bi po tem sporazumu Velika Britanija deblokirala 23,5 milijonov funtov egiptovskega premoženja v Veliki Britaniji, Egipt pa bi ukinil upravo nad nekaterimi britanskimi podjetji v Egiptu.

Djakarta. — Indonezijska vlada je pretekli teden proglasila za indonezijske teritorialne vode ves pas Indijskega oceana ob indonezijskih otokih. Vlada je objavila, da ima Indonezija popolno suverenost nad temi vodami in da bo o tem obvestila mednarodno konferenco za teritorialne vode, ki bo februarja prihodnjega leta v Ženevi.

Alžir. — Enote alžirske osvobodilne vojske so prešle v splošen napad na vsa francoska oporišča po vsej Alžiriji. Do zaostritve vojaških spopadov je prišlo po zaključku alžirske debate v OZN. Vodstvo upornikov je sporočilo, da lahko samo povečane vojaške akcije prisilijo alžirskemu ljudstvu suverenost, saj francoska vlada noče začeti pogajanja s tem, da bi alžirskemu ljudstvu že vnaprej priznala pravico do neodvisnosti.

Acera. — Aprila prihodnjega leta se bodo v glavnem mestu mlade južnoafriške države Gane, v Aceri, sestali predstavniki vlad Gane, Liberije, Maroka, Tunizije, Libije, Egipta, Sudana in Etiopije na prvo konferenco neodvisnih držav afriške celine.

Bukarešta. — Po novem trgovinskem sporazumu za leto 1958 je Romunija odobrila Albaniji kredit 300 milijonov rubljev, ki ga bo Albanija izkoristila do konca leta 1960. Prihodnje leto bo Romunija izvozila v Albanijo petroleje, gradbeni material, izdelke kemične industrije in razno industrijsko blago, uvozila pa bo kromovo rudo in razne surovine.

Varšava. — Poljska je dobila od Sovjetske zveze pet novih bojnih ladij. V objavi poljskega obrambnega ministra Spychalskega je rečeno, da je dobila Poljska teh pet bojnih ladij od SZ kot pomoč v okviru sodelovanja v varšavskem paktu.

Pariz. — V decembru in januarju se bodo v Franciji zvišale cene kakim 130 industrijskim predmetom za 10 do 15 %. Razen tega bodo ponovno podražili še električno energijo, plin, železniški in blagovni promet in časopisje. Vlada je že zvišala cene mesu, mleku in olju ter nekaterim nujno potrebnim življenjskim potrebščinam. Vsi francoski sindikati so poslali vladi ostre proteste, v katerih groze z novimi stavkami ter ogorčeno odklanjajo naklepe vlade, da bi preložila breme alžirske vojne na pleča delavcev.

Bern. — Za novega predsednika Švicarske konfederacije je bil izvoljen dosedanji gospodarski minister Thomas Holenstein, ki je dobil 158 izmed 175 veljavnih glasov. Holenstein je član katoliške Konservativne stranke. Predsednika konfederacije volijo vsako leto izmed sedmih članov vlade. Predsednik za leto 1957 je bil Hans Streuli.

Ženeva. — Rdeči križ v Ženevi je pozval vse svoje organizacije, naj zbirajo pomoč za alžirske begunce v Tuniziji in Maroku. Gre predvsem za pomoč ženskam in otrokom, katerih položaj je zelo težaven. Poziv našteva tudi najnujnejše potrebščine, ki bi jih bilo treba zbrati zanje, predvsem živila. V Tuniziji in Maroku je sedaj okrog 100.000 beguncev iz Alžirije, kjer Francozi uganjajo nasilje nad svobodoljubnimi Alžirci.

Pariz. — Članice evropskega sveta Avstrija, Belgija, Francija, Zahodna Nemčija, Italija, Luksemburg in Grčija so pretekli teden podpisale sporazum o ukinitvi potnih listov za potovanje državljanov ene države v drugo.

Izkoristimo čas posebno ob zimskih večerih

Hitri napredek tehnike in gospodarske spremembe, da ne imenujemo časa atomske sile, so bistveno spremenile tudi način življenja, običajev ter mišljenja na naši vasi. Vsesplošni hitri razvoj zahteva nove vpoglede in smernice ter nove duhovne vrednote in višjo raven življenjske vsebine. Predvsem je treba v posamezniku vzbujati čut dolžnosti do skupnosti po načelih socialistične ideologije.

Še je narava ostala ista in nastopili so dolgi zimski večeri, katerih temo povečini že preganjajo z električno razsvetljavo, ponekod, posebno v hribovitih krajih, pa še vedno s petrolejkami. Merodajni krogi sicer zagotavljajo, da si prizadevajo, da bi čimprej zasvetila električna luč tudi v najvišjo gorsko naselbino.

Minili so časi, ko so na kmetih po večerih in jutrih takorekoč mlatili prazno slamo vse tja do novega leta. Vse to opravijo sedaj z mlatilnimi stroji že v poletju. Po končani mlačvi so prejšnje čase gospodinje in odrasle hčerke po večerih vrtele kolovrate, družina pa si je pripovedovala pripovedke po ustnem izročilu, govorila o skrivnostnih naravnih pojavih, ki jih niso razumeli, govorili so o strahovih in verovali v najrazličnejše vraže, čemur danes nihče več ne verjame. Vse, kar je prej skovala v svoji domišljiji preprosta duša zgaranega človeka, so bili izsledki razglabljanja o tajnih naravnih pojavih, s katerimi je posebno bogata gorska priroda. Na tak način si je hotelo ljudstvo raztolmačiti prirodne tajnosti. Vse to in marsikaj drugega je bila doba teme, preden je počasi pronicajoča prosveta posvetila v temne predele ljudske duše, da so izginili ali pa izginevajo pošasti in strahovi, kakor tema pred soncem.

Vse kaže, da je prosvetno in kulturno življenje na kmetih zelo napredovalo, v hitrem razvoju in tempu časa pa je pojačeno in hitrejše izobraževanje še bolj kot kdaj koli potrebno. Danes se v naprednih kmečkih hišah pogovarjajo o gospodarskem razvoju, tehniki, iznajdbah, pa tudi o umetnosti in pestrih dogajanjih in trenjih doma in v svetu. Pripomočki k potrebnim izobrazbi so slej ko prej dobra knjiga, radio, strokovna predavanja, tečaji in poučna potovanja. Zato ne bo odveč, če s tega mesta še enkrat opozorimo, da izkoristite posebno dolge zimske večere za svojo samoizobrazbo.

Tako storimo doma v dolgih zimskih večerih in čas bo dobro izrabljen. V središču kraja pa poživimo krajevno prosvetno društvo, ki naj postane prosvetna družinska celica vse okolice. V društvenem krogu se bomo srečavali, se med seboj izpopolnjevali in izmenjavali izkušnje. V smotrnem skupnem prizadevanju bomo širili prosveto in izobrazbo, ki je tista neprecenljiva dobrina, katera se z delitvijo in posredovanjem med mnoge ne manjša, temveč raste in postaja na ta način last vseh ljudi.

Knjižni dar SPZ za leto 1958

Miško Kranjec: MACESNI NAD DOLINO

Miško Kranjec sodi med najbolj plodovite sodobne slovenske pisatelje in se je s svojimi spisi priljubil v najširših krogih čitateljev. V njegovih knjigah spoznamo svet takšen, kakršen dejansko je, in človeka nam predstavlja pisatelj z vsemi njegovimi vrlinami ter hkrati tudi slabostmi, pač takšnega, kakršen se prebija skozi življenje. Zato pa po njegovih knjigah tudi rado sega staro in mlado.

Najnovejše Kranjčevo delo, hkrati tudi njegova 31. knjiga, je povest z naslovom »Macesni nad dolino«, ki je izšla pri Prešernovi družbi v Ljubljani. Povest nas povede v hribovsko vasico, kjer spoznamo trdo življenje, iz katerega se porodi veliko hrepenenje po dolini, po mestu, kakor nam je to že mojstrsko opisal naš nesmrtni Prežihov Voranc v svojih »Solzicah«. Tudi v Kranjčevi knjigi spoznavamo, ka-

ko otroke skopih hribov vleče v dolino, kamor odhajajo drug za drugim, da si najdejo zaslužek in vsakdanji kruh.

Macesni nad dolino je povest o mnogih — od matere, ki je imela sedem otrok in osamela toži po njih, ki so padli v partizanih ali odšli v dolino za kruhom — pa do onemoglela hlapčiča, ki misli, da je novi čas prinesel tudi zanj odrešenje. Macesni nad dolino pa je tudi povest o lepoti gorskih krajev, o lepoti gozdov, ki večno pojo, o lepoti potočkov, ki nenehno žuborijo, in povest o soncu, ki prihaja dan na dan in blagoslovlja te revne in dobre ljudi. Končno pa je to še povest o spremembah, ki nastajajo med ljudmi, ko tudi v gorske vasi prodira novi čas.

Tudi v tej povesti je Kranjec ostal zvest malim ljudem, ki iščejo svoj prostor na soncu. S tankim čutom prikazuje

Kje so še Drabosnjakove igre?

Prihodnje leto bomo obhajali 190-letnico rojstva Andreja Šusterja, »zvrhnega Drabosnjaka« iz Kostanj. Vsak Slovenec tu in onstran Karavank pozna tega znamenitega bukvnika, čigar igre so igrali skoraj 150 let v raznih koroških krajih.

»Bogat mož«. Prepisa teh dveh iger nimamo nobenega. Mogoče so pa vendarle po domovih na Koroškem še drugi zvezki s prepisi kake Drabosnjakove igre, morda sta vmes tudi »Bogat mož« in »Aman in Estera«, pa še kaj drugega. Poglejte v teh

Vesele praznike in srečno Novo leto želijo svojim članom, prijateljem in somišljenikom

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in v njo vključene

Slovenska prosvetna zveza
Slovenska kmečka zveza
Slovensko šolsko društvo
Slovenska fizikalna zveza
Slovensko planinsko društvo

Zveza slovenskih zadrug
Zveza slovenskih izseljencev
Zveza koroških partizanov
Zveza slovenskih žena
Zveza slovenske mladine

Zadnja predstava njegove igre je bila na Kostanjah v slovenščini leta 1935. Njegove igre so raztresene v različnih prepisih, ki jih pa, kolikor do sedaj vemo, vseh skupaj ni nad deset! V njih so se nam ohranile tri Drabosnjakove igre, »Pastirska igra«, »Izgubljeni sin« in »Kristusovo trpljenje«. Drabosnjak je napisal ali priredil več iger. Samo po naslovu sta nam znani na primer še »Aman in Estera« in

zimskih dneh, ko ni toliko nujnega dela, po starih omarah in skrinjah ter na podstrešju pri vas doma! Morda najdete kaj takega, kar je napisal ali priredil naš rojak Drabosnjak. Če res hranite na svojem domu kako Drabosnjakovo delo, glejte, da se ne uniči. Prosimo pa, da nam najdbo javite na naslov: Slovenska prosvetna zveza, Celovec, Gasometergasse 10/I.

spreminjanja, ki jih med ljudmi povzročajo družbene spremembe in drugi pogoji za preživljanje. Kakor je v svojih drugih spisih opisoval svet svoje mladosti ob Muri, tako zdaj prav tako toplo riše življenje v krajih, kjer rastejo kostanji in macesni...

Kranjčevo povest »Macesni nad dolino« si naročite skupno s knjižnim darom SPZ za leto 1958 pri krajevnem prosvetnem društvu ali pri Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu.

Serijski znamk v spomin na zaslužne kulturnike

S tem mesecem je izšla v Jugoslaviji cela serija znamk, ki so posvečene spominu na zaslužne kulturne delavce v jugoslovanski književni zgodovini. Na znamki za 15 dinarjev je upodobljen Simon Gregorčič. Ta znamka je bila izdana za proslavo 50-letnice njegove smrti. Na znamki za 30 dinarjev je drugi zaslužni slovenski mož, Anton Tomaž Linhart, eden izmed največjih osebnosti slovenske kulturne zgodovine, katerega dvestoletnico rojstva je slovenski kulturni svet pred kratkim praznoval.

Na ostalih znamkah iz te serije so še hrvaški matematik in fizik Oton Kučera, srbski skladatelj Stevan Mokranjac in srbski komediograf in književnik Jovan Sterija Popović. Osnutke za znamke je izdelal slovenski akademski slikar prof. Božidar Jakac.

Visoko število šol v SZ

Sovjetski prosvetni minister je povedal, da imajo v Sovjetski zvezi trenutno okoli 213.000 šol ter 800 univerz in drugih visokih šol. Hkrati je minister Nikolaj Mihajlov izjavil, da so v Sovjetski zvezi že stodoletno odpravili pismenost, dočim je pred revolucijo znašala še tri četrtine prebivalstva.

MED NOVIMI KNJIGAMI

Slovenska Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani je pred kratkim izdala »Arheološki vestnik VIII/1«, ki prinaša razpravo o zanimivih upodobitvah na keramičnih fragmentih iz »Grapčeve špilje« na Hvaru, ki jih je zbral J. Korošec. Razen tega vsebuje še razna druga poročila in številne ilustracije.

Akademija je izdala tudi sedmo knjigo Letopisa, ki vsebuje organizacijski pravilnik, poročila o organizacijskem stanju ter o publikacijah in o zamenjavi publikacij.

Poleg tega je Akademija znanosti in umetnosti izdala še disertacijo Marijana Zadnikarja pod naslovom »Romanska Stična«. Interesenti si ta dela lahko preiskrbijo preko »Naše knjige«, Celovec, Wulfengasse.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

V Meranu izhaja v založbi posebnega konzorcija liberalno-meščanski tednik »Der Standpunkt« pod uredništvom Walterja Bönscha. Ustanovljen od ljudi, ki so bili svojčas blizu »Frankfurter Zeitung«, je ostal list neodvisen od konservativne ljudske partije ter nasprotuje njeni nacionalistični konservativni politični liniji. Očitno pa je iz pisanja lista, iz množice inseratov italijanskih gospodarskih podjetij ter iz razvidne dobre povezave z italijanskimi uradnimi krogi lahko sklepati, da predstavlja list italijanskim težnjam ter italijanski vladni politiki v Južni Tirolski naklonjene ali vsaj dostopne kroge.

Nadalje izhaja v samozaložbi, tiskan v italijanski tiskarni v Bozenu, tednik »Alpenpost« pod uredništvom dr. Huberta Mumelter. Tudi ta list je od SVP neodvisen ter predstavlja nekakšno liberalnejšo in zmernejšo neodvisno linijo, za katero stojijo predvsem gospodarski in trgovski krogi.

Med strokovna glasila spada štirinajstdnevnik »Landwirt«, ki izhaja v založbi Glavne zveze kmetijskih zadrug v Bozenu. Strankarsko več ali manj brez očitnih tendenc služi predvsem strokovni izobrazbi

ter širjenju tehnike in novih produkcijskih metod v zelo razvitem in mnogostranskem kmetijstvu Južne Tirolske. Hkrati prinaša vsa važnejša obvestila raznih vej združene organizacije, pregled tržišč za kmetijske proizvode ter bogat inseratni del za kmetijske potreščine.

Kot kulturno politični mesečnik s silno ugledno tradicijo izhaja v založbi Athesia v Bozenu »Der Schlern«. V njem objavljajo svoje prispevke kulturni delavci, znanstveniki ter umetniki Južne Tirolske. Poleg tega pa nudi list pregled splošnih in južnotirolskih kulturnih problemov ter zadevne literature.

Kot glasilo »Zveze južnotirolskih umetnikov« je na novo pričel izhajati list »Prisma« v založbi Laurin v Bozenu.

V založbi Ferrari-Auer v Bozenu izhaja nadalje še mesečnik »Jagdzeitung«, glasilo Lovske zveze.

Od časa do časa izdajata obvestila in preglede svojega dela ter reklamne brošure za razvoj gospodarstva in tujskega prometa tudi Trgovska zbornica v Bozenu ter Svet za tujski promet pri Regionalnem svetu za avtonomno področje v Tridentu.

Vzorno organizirana samopomoč

Današnje življenje nemške manjšine v Južni Tirolski je na mnogih področjih bolj razvito kakor v sosednjih avstrijskih pokrajinah. To ni le odraz popolne formalne enakopravnosti ter svobode vsestranskega narodnega izživljanja, marveč zgovoren dokaz za dejansko uživanje vseh svoboščin in gospodarskih ter personalnih predpogojev izredno živahnega kulturnega, gospodarskega in splošnega družbenega razvoja južnotirolskih Nemcev v povojni Italiji. Nemška nacionalistična propaganda ta dejstva kaj rada prikriva, ker nikakor ne dokazujejo resničnosti njene trditve o »pohodu smrti«, na katerem se baje nahaja nemška manjšina Južne Tirolske. Dejanski položaj je ob teh trditvah naravnost presenečenje:

Po letu 1945 se v Južni Tirolski razvija cvetoče nemško kulturno življenje. Cele vrste centralnih in krajevnih organizacij in združenj skrbi za razne panoge prosvetnega, izobraževalnega in kulturnega udejstvovanja: Splošno ljudsko prosveto goji »Verband für Heimatpflege« s 16 krajevnimi društvi.

Ljudsko univerzo z nalogami širokega izobraževanja odraslih vrši »Volksbildungswerk Urania« s 17 krajevnimi udrugi. V »Zvezi južnotirolskih ljudskih odrov« je združenih 41 igralskih skupin,

149 godb združuje posebna »Zveza južnotirolskih godb«, 11 pevskih društev ima svojo »Južnotirolsko pevsko zvezo«. Leta 1946 ustanovljena »Zveza južnotirolskih umetnikov« šteje danes 141 aktivnih slikarjev, kiparjev, grafikov, skladateljev in glasbenikov ter pisateljev, izdaja svoje glasilo, prireja z velikim uspehom doma in izven meje razstave južnotirolskih umetnin ter vzdržuje v Bozenu celo svojo lastno umetniško šolo. »Zveza južnotirolskih katoliških učiteljev« združuje in zastopa veliko večino nemških učiteljev in učiteljic. Njeno delo je strokovna izobrazba in interesno zastopstvo. »Zveza južnotirolskih visokošolcev« povezuje akademsko izobraženstvo in visokošolski naraščaj. Poleg družabne povezave skrbi predvsem za posredovanje sodobnih tokov v nemškem kulturnem in znanstvenem svetu, za mlade akademike pa je skorajda »obvezni« posrednik namestitve. Med vsakoletni program njenega delovanja spada obvezno počitniško zborovanje aktivnih visokošolcev, ki obravnava vprašanja in probleme manjšine v ožjem krogu ob podrobnem razčlenjevanju položaja in nalog.⁷¹⁾

(Nadaljevanje sledi)

⁷¹⁾ Pripomba: Studijsko zborovanje leta 1957 se je vršilo v dneh od 23. do 28. julija na Rittenu.

Beseda našim dopisnikom s podeželja

Običajno je, da spregovorimo ob zaključku leta tudi besedo z dopisniki in so-trudniki. Te kratke vrstice so namenjene našim dopisnikom s podeželja z namenom, da bi se kakovost našega lista iz leta v leto izboljševala, da bi vedno bolj koristil svojemu namenu in ustrezal svojim bralcem. Naš list Slovenski vestnik naj bi bil in mora biti zrcalo našega življenja in bitja ter spremljevalec vsega našega hotenja in stremljenja. Ta lepi cilj, ki mu je list skušal vso dobo svojega življenja v vseh ugodnih in neugodnih prilikah čim bolj služiti, je mogoče še dvigniti s pojačanim sodelovanjem sotrudnikov s podeželja, ki živijo sredi krajevnih dogajanj.

Zato velja zahvala vsem onim sotrudnikom in dopisnikom s podeželja, ki se kljub obilni poklicni zaposlenosti večkrat učasijo in poročajo kakršne koli vesti iz vsega pestrega dogajanja iz posameznih krajev. Hkrati pa, ko izrekamo vsem tem pošttrgovnim sodelavcem iskreno zahvalo za njihovo prizadevanje, jih stavimo drugim za zgled, ker bi iz vsakega kraja, kjer koli živi naše ljudstvo, želeli poročila o dogodkih, ki so važni in značilni za krajevne razmere, zanimivi pa tudi za druge bralce.

Življenje je odprta knjiga, iz katere lahko beremo vsak dan. Kdor zna gledati in opazovati, lahko iz nje izpiše zanimive in pester stvari. Krajevni dopisnik jih preko lista posreduje vsem bralcem od Šmohorja do Labota ter tudi v številne kraje preko meja. Dopisnik opravlja hvalno in koristno delo iz zelo mnogovrstnih področij. V svojih poročilih lahko na kratko pove iz vsakdanjega ljudskega gibanja v naši vasi, o gospodarskih napredkih in težkočah, ki jih je gotovo več, nadalje na primer o razmerah in delu v občinski upravi, o zadovoljstvu ali nezadovoljstvu s šolskim poukom, o razmerah v uradih in nešteto drugega. Postavimo, da je napačno mnenje, da bi o zadevah, ki se predvsem tičejo naših nacionalnih problemov, poročali samo negativne primere, ki jih je brez dvoma dovolj. Poročati je treba o težavah in krivicah, ki se godijo našim ljudem, prav tako pa tudi o takih primerih, kjer je prebivalstvo lahko zadovoljno s svojim učiteljem, sodnikom, zdravnikom, varnostnimi organi itd., in sicer za zgled, da bi vladale zadovoljive in pravične razmere, enake za obe narod-

Prva spričevala na Zvezni realni gimnaziji za Slovence v Celovcu

Zadnjo soboto so dijaki in dijakinje iz vseh treh razredov slovenske gimnazije prejeli svoja prva spričevala. Kakor smo slišali na »Dan staršev« v torek, dne 17. 12. 1957, iz ust gospoda ravnatelja, so uspehi povsem zadovoljivi in je vsak dvom v razvoj slovenske gimnazije popolnoma neupravičen. Predvsem zelo ugodno vpliva na učence boljši kontakt s profesorji, ki nima svoje osnove le v jeziku, marveč tudi v večjem razumevanju za razmere, iz katerih prihaja večina dijakov.

Prav tako se je pokazala tudi boljša povezava med profesorji in starši odnos-

no med domom in šolo na Dnevu staršev in posebno na skupnem pomenku ob tej priložnosti, ko je ravnatelj g. prof. Joško Tischler v smislu navodil zveznega ministristva za pouk predlagal ustanovitev »Združenja staršev« s sedežem v Celovcu na vsakokratnem sedežu šole. V to svrhu je bil osnovan petčlanski odbor, ki naj prijavi predlagana pravila združenja društveni oblasti in po odobritvi takoj prične z nabiranjem članov, da bo za prihodnji »Dan staršev« lahko sklican občni zbor, da pravnoveljavno izvoli društveni odbor.

Na koncu zanimivega pomenka se je dr. Franci Zwitter v imenu vseh staršev zahvalil profesorskemu zboru in posebno gospodu ravnatelju za njihovo uspešno delo v korist učencev in mlade šole ter pozval posebno vso koroško slovensko inteligenco, da posveti lastni manjšinski srednji šoli kot vzgajališču našega inteligenčnega naraščaja vso svojo pozornost in ji nudi vsestransko moralno in finančno pomoč.

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

VABILO

Slovensko prosvetno društvo »Bilka« v Bilčovsu vabi na prireditve, ki bo v četrtek (Stefanovo), dne 26. decembra 1957 ob pol osmi uri zvečer pri Miklavžu.

Na sporedu je igra:

Počeni prstan

Kakor vedno, si boste tudi tokrat ob praznikih privoščili lepo razvedrilo in prišli v obilnem številu na igro. Vse od bližu in daleč vljudno vabi

ODBOR

Vse čitatelje obveščamo

da bo izšla prihodnja številka »Slovenskega vestnika« vsled praznikov šele 3. januarja 1958.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program. — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
II. program. — 6.00, 7.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program. — 5.35 Jutranja godba — 6.00 Oddaja za kmete — 6.10 Pestri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 10.10 Gospod njski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 14.45 Prav za vas — 18.00 Sami šlagerji — 19.30 Odmev časa.

II. program. — 5.35 Dobro jutro! — 6.05 Z godbo v dan — 7.15 Mali koledar — 8.10 Radijski pisemski nabiralnik — 12.03 Automobilisti med potjo — 14.30 Mednarodna univerza.

Sobota, 21. december:

I. program: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 18.10 Mojstri glasbe: W. A. Mozart (slov.) — 20.30 Pester večer.

II. program: 9.00 Ljubim potovanja — 14.10 Oddaja za mladino — 17.10 Odlični izbor — 20.15 Božič — 21.00 Vi želite, mi igramo.

Nedelja, 22. december:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.20 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 11.00 Veselo petje — veselo igranje — 14.30 Pozdrav nate — 19.30 Športna poročila — 20.15 Novosti iz sveta — 21.15 Božični pozdravi.

II. program: 10.30 Nazaj na šolsko klop — 16.30 Poskočne melodije — 20.00 Zelje, ki jih radi izpolnimo.

Ponedeljek, 23. december:

I. program: 14.00 Poročila, objave. Ve nebesa jih rosit... (slov.) — 16.45 Znanje za vse — 18.45 Božični običaji pod Obirjem — 20.16 Pisana paleta — 20.45 Vloga televizije v svetu.

II. program: 9.00 Naša radijska družina — 19.30 Običaji od božiča do treh kraljev — 20.30 Orkestralni koncert.

Torek, 24. december:

I. program: 14.00 Poročila, objave. Zvočna igra J. Špicarja (slov.) — 15.30 Stare pastirke pesmi — 16.45 Pojejo dunajski otroci pevci — 17.10 Tiha noč, sveta noč — 20.12 Koroška pastirska igra.

II. program: 17.10 Narodne pesmi iz južne Tirolke — 18.20 Govori notranji minister Helmer — 19.30 Velik božični koncert.

Sreda, 25. december:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.20 Božična darila v besedi in pesmi (slov.) — 9.00 Melodije, ki nikdar ne izzvenijo — 11.00 Veselite se vsa srca — 14.30 Pozdrav nate — 19.00 Športna poročila — 20.10 Pester večer.

Bilčovs

Bilčovščani so se v četrtek minulega tedna okoli pol pete ure zjutraj nemalo prestrašili, ko so bili nenadoma alarmirani, ker so sikali ognjeni zublji iz gospodarskega poslopja kmeta Pavla Krušica. Poslopje je takorekoč v sredini vasi ter obdano z drugimi hišami. Vsi prebivalci brez izjeme so prihiteli z vso naglico na kraj požara ter z ročnimi brizgalnami zaščitili strehe okoliških objektov. Domača

NE POZABITE!

Slovenski ples

18. januarja 1958
V CELOVCU

nosti v deželi, tudi po vseh drugih krajih naše dvojezične pokrajine.

Za olajšanje našim krajevnim dopisnikom, ki so po večini kmetje in delavci, povemo, da dopisov in poročil ni potrebno izdelati po vseh pravopisnih pravilih, zrelih za tisk, ker bo to oskrbelo uredništvo. Pač pa je treba navesti točne in samo resnične podatke. Marsikateri, ki je imel priložnost obiskovati samo osnovno šolo, pravi, da bi rad kaj napisal, pa ne zna. Temu se nihče ne čudi, ker je bila šola na tem področju vsekdar pomanjkljiva, zato pa uredništvo za krajevna poročila tega ne zahteva. V ostalem pa vsak sam ve, da so tudi njegovi sošolci, ki se nočejo več prištevati k svojemu ljudstvu, v pisnici nemščini tudi na zelo nizki stopnji. To naj nikogar ne moti, pridružite se stalnim in priložnostnim dopisnikom še drugi. Pri vašem lepem in koristnem sodelovanju pri naši skupni stvari boste srčno vesel, ko boste našli vaše misli in mnenja v tiskani besedi.

Ob zaključku teh vrstic še tole: Slovenski vestnik prihaja med naše družine že dvanaajsto leto. Kljub strastnemu in zlobnemu preganjanju se je uveljavil ter postal zaželen in nepogrešljiv pri številnih bralcih. List si prizadeva, da postaja vedno bolj in bolj izraz naše stvarnosti, ki dogodke ne samo da jih spremlja, temveč tudi usmerja bralce v nove oblike družbenega razvoja, vsekdar v prizadevanju za naše prirodne narodne pravice in pravično izvedbo člena 7 Državne pogodbe. Za vnašanje tega revolucionarnega žara v množice je potreben socialistično usmerjen napreden tisk v boju za napre-

požarna bramba je s sodelovanjem gasilcev iz Velinje vesi pod vodstvom mojstra Lorenca Šelandra mogla ogenj omejiti na prizadeto poslopje ter so v napornem delu preprečili nedogledno katastrofo.

Poslopje, ki je zgorelo do temeljnega zidovja, je bilo šele leta 1950 popolnoma obnovljeno. Zgorelo so tudi zaloge krme in več kmetijskih strojev ter cenijo škodo na okoli pol milijona šilingov. Brez dvoma pa bo sosesčina priskočila na pomoč tako hudo prizadeti kmetiji.

dek v sodobnem velikem dogajanju. Naš list se zaveda, da ni njegova naloga samo v tem, da uči, razpravlja in morda vsiljuje, temveč tudi v tem, da hkrati tudi priteguje in navdušuje vse plasti našega ljudstva.

Da more list ustrezati vsestranskim zahtevam, so potrebni tudi sodelavci, ki lahko s strokovno kvalitetnimi prispevki in celo literarnimi vrednotami popestrijo in poživijo vsebino ter tako koristijo pri prizadevanjih za našo skupno stvar. Zato se ob tej priliki obračamo s prošnjo tudi na naše izobražence, profesorje, zdravnike, tehnike, učitelje itd., da še bolj pogosto kot doslej primejo od časa do časa za pero in postrežejo listu in bralcem z bogatega področja svojega znanja in izkušenj, saj so v neposrednem stiku z življenjem.

V tem smislu se hočemo in želimo srečati z dosedanjimi in bodočimi sotrudniki tudi v prihodnjem letu, v katerem bomo nadaljevali naša skupna prizadevanja za dosego čim boljših uspehov.

KOLENDAR

Petek, 20. december: Evgenij
Sobota, 21. december: Tomaž
Nedelja, 22. december: Demetri
Ponedeljek, 23. december: Viktorija
Torek, 24. december: Adam in Eva
Sreda, 25. december: Božič
Četrtek, 26. december: Štefan
Petek, 27. december: Janez Ev.
Sobota, 28. december: Ned. otr.
Nedelja, 29. december: Tomaž šk.
Ponedeljek, 30. december: Rajner
Torek, 31. december: Silvester
Sreda, 1. januar: Novo leto
Četrtek, 2. januar: Makarij
Petek, 3. januar: Genovefa

IGNAC KOPRIVEC:

V zimski noči

(ODLOMKI)

Že nekaj dni so se zbirali v manjšem nemškem internacijskem taborišču novi in novi ljudje, prignani tjakaj skoraj iz vseh delov Evrope. Nizke, v naglici zgrajene barake so jih sprejemale vase pogoltne, kakor da vodi iz njihovega nenasitnega žrela podzemeljski rov, kamor vsa ta množica odhaja. Barake so bile že prenatrpane. Zlasti tisti del, kjer so prebivali Slovenci, je bil podoben mravljišču.

Leto se je približevalo h kraju. Dnevi so tekli počasi, ko da bi dolge noči namenoma zavlačevale njihov zaton. Zemlja je otrpnila v spanju, kakor da bi se zleknila za zmerom, z njenega spokojnega telesa pa je poganjal bel puh, ki je s svojo mirno lepoto slepil človeku oči.

*

Bil je božični večer. V kotu barake je nekaj moških vesilo papirnate trakove na pusto smrekovo vejo, ki so jo k lo ve kako dobili. Če so se pred barako zaslislale stopinje, so možje vejo naglo skrili. Brkati kmet s ponižnim izrazom v očeh, ki je zvečer pred spanjem navadno dolgo molil, je zamrmral upajoče:

»Morda nam bodo danes dali kaj boljšega za večerjo?«

»Janez! ... Ej, Škofic, pridi nam pomagat!« se je nekdo obrnil proti oknu.

Škofic je preslišal povabilo. Njemu ta trenutek ni bilo mar družbe. Prizadevnost teh ljudi se mu je videla nesmiselna. Zdelo se mu je, da se tu sredi psov, kletev in kričanja nemških priganjačev mora sprevreči v spako še tako sveta stvar. Ko so ga privlekli v taborišče, je sklenil, da bo svoja verska čustva pred Nemci tajil in jih tudi je. Zato je z odporom gledal na brkača, ki se je trudil, da bi čim lepše privezal trak na vejo. Vendar pa je čutil, da se mu za vsem tem nerazpoloženjem zmerom močneje cglasa upanje, kakor da bi od nocojšnjega večera tudi on pričakoval kaj posebnega.

»Kaj pa, če bodo Nemci nocoj zares

gnanci so se stiskali k oknom in razpravljali, kaj se godi zunaj. Nad mestom je trepetal razkošen svit obločnic, taborišče pa je stiskal mrak.

»Presenetiti nas hočejo, boste videli!« je mrmral brkač, kakor da izdaja skrivnost.

Barako je napolnila radovednost. Z vseh strani se je slišalo ugibanje in napovedovanje. V trpkih glasovih internirancev je vztrepetavalo sproščenje, ki jim ga je burkalo upanje. Bilo je, kakor da za mnoge teh mož Nemčija ta večer polaga svoj značaj na poslednjo preizkušnjo.

»Mogoče nas bodo izpustili?« je bleknil nekdo sredi barake.

Tišina, ki je v hipu nastala, je razodevala, da so bile izgovorjene besede tihi up mnogih.

»Ali bodo začeli z nami ravhati vsaj bolj človeško!« se je utrnil šumeči bas nekje pri vratih.

»Na tak dan se jim bo pač srce omečilo!«

»Jaz bi tudi dejal, da se nekaj pripravljajo,« je zamrmral Škofic.

Prebivalci barake so se zgrnili v gručo ter začeli šepetaje govoriti. Njihove besede so bile polne prepričanja, da ta večer pomeni olajšanje njihovega trpljenja. Bilo je leta tisoč devet sto enainštiridesetega, zato takšno prepričanje ni bilo nič nenavadnega. Le nekaj mož se je iz mraka oglašalo s svarili, toda njihovo mrmranje se je utapljalo v povodnji pričakovanja, ki je zajelo srca drugih.

Z dvorišča se je še zmerom slišalo topot udarjanje kladiv. Nekaj se je pripravljalo, to je bilo jasno vsem. Interniranci so verjeli, da presenečenje zanje.

*

Zunaj se je oglasilo drdranje električnih zvoncev. Vrata v barako so se škripaje odpahnila in svečano vznemirjenost v baraki je presekala lajajoč glas gestapovca, ki je pozival internirance k apelu.

Kolona v snegu...

radodarnější z večerjo?« je nekdo pograbil brkačevo misel in na vso moč zamlskal z ustnicami.

Škofic se je premaknil. Obšla ga je nepremagljiva želja po kosu domačega kruha in po skledi juhe. Po štirinajstih dneh je to pot prvič začutil, kako lačen je pravzaprav.

»Mislim, da bo nocoj vendarle kakšna sprememba. Nemci so naposled tudi ljudje,« je nekdo dejal prepričevalno.

Škofic je začutil, kakor da se nekaj taja v njem. Sam v sebi je pritrdil besedam, ki jih je pravkar slišal. Končno je res: tudi Nemci so ljudje. Kljub krutosti ne bodo mogli utajiti, da je božični večer. Gotovo se bodo pokazali zdaj bolj človeške.

Mrak okrog barak se je počasi zgoščeval. Dolga rebra gorovja tam daleč so bila vidna le še kot temne lise na nebu. Luči na dvorišču še niso bile prižgane. Pre-

Škofic se je odtrgal od okna. Srce mu je zadrhtelo. Približeval se je odločilni trenutek, ko mu bo pot iz taborišča odprta. Pognal se je proti vratom in planil med prvimi na dvorišče. Obraz se mu je raztegnil v nasmeh, ko je vdihnil mrzel zrak in začutil pod nogami ledena tla. Zdelo se mu je, da že diha svoboden zrak in da v daljavi že vidi obrise svojega kraja.

Dvorišče je bilo temno. Iz barak se je zlival proti njegovemu gornjemu koncu potok ljudi. Nekateri so hiteli, kakor da bi se bali, da bodo kaj zamudili, drugi pa so hodili omahujoče.

Gori čez vrzel med dvema barakama je bil potegnjen s slemen na sleme temen, do tal segajoč zastor, ki ga je veter pregibal, kakor da bi se igral z njim.

Interniranci na dvorišču so se urejevali v vrste. Ko sta bili prvi dve vrsti

Matej Bor:

Vse tiho je...

Vse tiho je... Le sneg in mesečina...
Srce, si se vrnilo s potovanja?
Glej, sem nad hoste se že jutro sklanja.
Vrziva sidro! Ni dovolj spomina?

A čuj... Kdo kliče skoz meglo, čez gore?
Tovariš, ti si? Kje si, kje? — Na straži.
Kako ti je, povej, kako? Ne laži!
— poslušam kakor ti v srce in v bore...

Tako stoji... ves dan, vso noč v bregovih
zbor naših straž: uho v vihar stoletja.
Vso noč, ves dan bore se brez zavetja,
samotni bori po pečeh v vrhovih...

A mi? Smo sami? Ne. Poglej v doline!
Se niso v zarjo ko dlani razpele?
Ko da so nas pobožati hotele...
Počakajte... da stari svet pogine!

B. Jakac: Na straži

strnjeni in vzravnani, je prišel iz upravnega poslopja komandant taborišča. Obdan s tropom gestapovcev se je poganjal naprej s kratkimi koraki in nekako postarani. Ustavil se je na čelu prvih dveh vrst, se še močneje vzravnal kakor po navadi in obletel internirance s pogledom, ki se je smejal in grozil hkrati.

Luči še vedno niso gorele. Spremljevalci komandanta so svetili po možeh z žepnimi električnimi svetilkami.

Škofic se je še vedno smehljal, ko pa se je ozrl komandantu v obraz, je vztrepetal, glava pa se mu je začela povešati.

Komandant je uprl stisnjene pesti v boke. Zamajal se je, napravil nekaj korakov med vrstama, ozirajoč se z razširjenimi očmi po sklonjenih glavah internirancev. Napijal je lica, mevljal z ustnicami in kremžil lica, ko da se mu ta gmohta v progasto obleko oblečenih mož studi, naposled pa je kriknil, da je njegov glas planil visoko nad taborišče:

»Včeraj so me prišli vaši odposlanci prositi, naj bi vam dovolil praznovanje božiča. Izpolnujem vašo prošnjo, toda tako, da bomo proslavo pripravili mi.«

Škofic je od presenečenja razprl oči in začel dvigati glavo. Pekoči strah, ki se je bil dvignil v njem ob pogledu na krvočni izraz na komandantovem obrazu, mu je začel v srcu usihati; prsi mu je zopet napolnilo upanje.

Interniranci so se začeli premikati. Brkati štajerski kmet, ki je prišel v taborišče zato, ker je hotel prikriti pred nemško oblastjo slovenske knjige, je dregnil Škofica pod rebra ter mu zašepetal:

»Vidiš, saj sem vedel, da bo nekaj!«

Komandant je utrnil z nabrekli mi veki. Gube na čelu so mu vzvalovile, grenki obraz se mu je še podaljšal, naposled pa je zaničljivo kriknil:

»Odgrnite jim božično drevo!«

V vrzeli med barakama je svetloba slepeče zažarela. Zagrinjalo je zdrknilo na tla. Pred očmi internirancev se je dvigalo nekaj bleščečega, posejanega z mnogo lučmi.

Prvi trenutek se je iz presenečenih grl izvil vzdih začudenja, ki pa je na mah oledenelo na ustnicah vsakogar. Obraz vseh internirancev je pretrgala osuplost in groza.

Tam gori je stalo iz debelih brun sestavljeno ogrodje, podobno velikanski smreki. Z vsakega bruna, ki je predstavljalo vejo, je bingljala zanka. »Drevo« je razsvetljevalo več desetih raznobarnih žarnic.

Možje na gornji strani vrst so se začeli

Igo Gruđen:

Silvestrova noč

Na oknu, v linici na vratih
železna je podoba križa:
v zaporu sanjam o prevratih
in o svobodi, ki se bliža.

Počasi straža gre ob zidu
in sneg v dvorišče naletava;
vojaka senca kot v prividu
zdaj sem zdaj tja po steni plava.

Prižgi za vse, ki so nam pali,
pod križem v oknu, drug moj, svečo! —
Roke smo si za polnoč dali
in si molče želeli srečo.

umikati. Nemci so začeli kričati ter jih ustavljati, toda interniranci so se nagibali nazaj kakor pokošena trava.

Mali kmet ob Škoficu je otrpnil. Bleda lica so mu posivela. Zrl je na »drevo« z izbuljenimi očmi in brki so mu začeli vztrepetavati.

Tudi v Škoficu je vse otrpnilo. Občutek tesnobe mu je v hipu zamoril vse upe, ki so mu še malo prej razsvetljevali srce. Otresel je z glavo, trudeč se, da bi dojel, kaj naj to, kar je videl pred seboj, pomeni, a mrz, ki mu je šel skozi telo, mu je cmrtvil vsako misel.

Komandant je šel gori in doli ob vrstah. Začel se je na ves glas smejati. Njegov smeh je bil skoraj strašnejši od pogleda na grozljivo »drevo«. Dvignil je roko, pomahal z njo in na dvorišču so prižgali luči.

Pregnanci so se začeli vzravnati in urejevati. Nekaterim so drgetale brade, nekateri pa so samogibno migali z rokami.

Komandant se je dolgo oziral po obeh vrstah, kakor da tehta ljudi, naposled pa je dvignil roko in zamrmral:

»Tam začnite!«

ANEKDOTA

Einstein, slavni matematik in fizik, je v prostem času rad vzel v roke gosli in kaj zaigral. To je bila njegova najljubša zabava in razvedrilo po napornem umskem delu. Navadno ga je pri tem spremljal na klavirju njegov prijatelj Schnobel, ki pa se je vedno jezil na Einsteina, češ da ne igra po taktu.

»Kako žalostno je,« je nekoč dejal slavnemu znanstveniku, »da ne znate niti do štiri šteti...«

*

Bernardu Shawu je dal mladenič, ki se je imel za velikega genija, debelo zbirko svojih pesmi in ga prosil, naj jih prebere.

Čez nekaj časa mu je Shaw vrnil pesmi in podal kritiko:

»Dve pesmi vmes sta taki, da jih še Goethe ne bi mogel napisati...«

Mladenič se je ves napihnil.

»...tista o radiu in tista o tramvaju,« je končal pikri Irec.

*

Med veliko epidemijo gripe ob koncu prve svetovne vojne so vprašali predsednika francoske vlade Clemenceaua: Ali ste ukrenili kaj proti tej epidemiji?

»Seveda sem ukrenil.«

»In kaj ste ukrenili?«

»Svoje prijatelje sem opozoril, naj v oporoki ne pozabijo name.«

*

Ruskega generala in državnika grofa Fedorja Vasiljeviča Rastopčina, ki je dal leta 1812 zažgati Moskvo, da bi se Napoleon umaknil, so vprašali, zakaj ni knez.

»Tega je kriva ostra zima v Rusiji.«

»Kako?«

»Tako: V Petrogradu so nudili očetu na izbiri knežji naslov ali topel kozuh. Takrat je bilo zelo mrzlo in oče si je rajši izbral kozuh.«

NOVO LETO

V ŽIVLJENJU NARODOV

Novo leto je v zgodovini človeštva pomemben dan, saj se nam ob njem odpira pogled v najstarejša kulturna izročila raznih narodov. Novoletni dan ima svoj čar, vero in upanje, je simbol in izraz kulturnih sprememb. Svetovni nazor in znanost, religiozno in posvetno življenje so dali viden pečat začetku leta, ki ga ne praznujejo vsi narodi opolnoči med 31. decembrom in 1. januarjem. Zgodovina, gospodarsko življenje in tradicija določajo ti isti dan v letu, ki pomeni začetek novega kroženja v letu in ki v neki meri uravnava človeško življenje. Mnogi narodi so začeli novo leto z začetkom pomladi ali ob končani žetvi, kar je precej naravno, 1. januar kot začetek leta pa je pravzaprav umetna tvorba.

Nova, zmagovita luč prebudi novo, upov polno življenje. Zato so primitivni narodi, ki so živeli s spremembami v naravi, izbrali pomlad za začetek leta. Pomlad prinese vstajenje narave. Začetek leta so zlasti v Orientu že pred tisočletji praznovali v mesecu marcu in Perzijci še danes praznujejo svoj »nauros«, veliki praznik nove luči in novega leta, na dan spomladanskega enakonočja. Začetek astronomske pomladi je tudi pri starih Indijcih in v tako imenovanem babilonskem kulturnem krogu začetek leta. »Thargelion«, prvi poletni mesec, je bil v starih Atenah prvi mesec v letu. Poleg semitskih in hamitskih narodov začnajo tudi Egipčani novo leto sredi poletja. Stari Egipčani so že v davnih časih uravnavali svoj koledar po zgodnjem vzhodu planeta Sirija, ob času poletnega sončnega obrata, ki z ekvatorialnim deževjem naznanja skorajšnje poplave Nila kot vir življenja v deželi faraonov. V Rusiji se je ponekod še ohranila prastara ljudska navada, privzeta po bizantinski, ki šteje dobo od domnevnega »stvarjenja sveta« in začnjo leto s 1. septembrom. Tudi Mohamedanci in Judi praznujejo začetek leta jeseni. Kitajci praznujejo začetek leta na osnovi luninega koledarja med 20. januarjem in 18. februarjem.

Starogermansko in keltsko leto se ravna po živinorejskem koledarju, ki postavlja začetek leta v čas ob koncu paše, ko živino ženo v staje. Z začetkom krmljenja živine v hlevih in stajah, ki nastopi hkrati z zimo, so tudi Kelti začeli novo leto, in sicer 1. novembra, južni Germani pa za Martinovo (11. novembra).

V stari rimski republiki so začeli novo leto 1. marca; ta dan je začetek italijanske pomladi. Leta 154 pred našim štetjem so premaknili začetek leta in je ta sprememba vplivala na ureditev koledarja, ki je bila pomembna za vso Evropo. Od takrat je obveljal pri Rimljanih kot prvi dan v letu 1. januar. Ko je leta 46 pred našim štetjem Julij Cezar dal pobudo za spremembo koledarja, ki se po njem tudi imenuje julijanski koledar (z njim so določili število dni v posameznih mesecih in utemeljili štiriletni cikel treh navadnih in enega prestopnega leta) in je kmalu dobil veljavo po vsem rimskem cesarstvu in po drugih evropskih deželah, je ostal 1. januar kot začetek novega leta v veljavi po vsej Evropi in se z uvedbo julijanskega koledarja v drugih deželah razširil tudi drugod. Čeprav se je julijanski koledar zelo razširil in je dobil v evropskih deželah splošno veljavo, so se do uvedbe gregorijanskega koledarja držali ponekod še zmerom gospodarskega termina v menjavi leta. Tako imenovani »kmečki koledar« je bil v mnogih krajih v veljavi do uvedbe gregorijanskega koledarja (zlasti pri nekaterih germanskih rodovih). Kljub poznejši reformi koledarja, ki jo je leta 1582 uvedel papež Gregorij XIII. zaradi uvedbe krščanskega koledarja praznikov in svetniških imen, je ostal julijanski koledar v bistvu nespremenjen in v veljavi do današnjega dne. Po letu 1700 pa je prvi januar priznan v vseh krščanskih deželah kot novoletni dan.

Praznovanje novega leta je imelo v vseh časih in pri vseh narodih nekaj pomembnega, usodnega, simbolnega, nekaj, kar je označevalo trenutek, ko se začne nova nov čas, novo razdobje življenja. Novo leto spremljajo pri vseh narodih stare navade. Stari Izraelci so imenovali novo leto »sobota trobljenja«, ker so ga naznanjali s trobentami in pozavnami.

Kakor pred tisočletji v starem Babilonu, v Palestini, v Egiptu in Rimu, tako nam še dandanes pomeni novo leto slovo od starega in pričakovanje novega; od starega se prav tako hrupno poslavljamo, kakor hrupno pozdravljamo novo. Polnočno zvonjenje oznanja v mnogih krajih slovo od starega leta in pozdrav novemu, drugod streljajo z možnarji, spet drugod prirejajo vesele obhode itd.

Že od nekdaj je navada pri vseh narodih, da začnajo novo leto v veselem razpoloženju, z najboljšimi željami, da bi bilo srečno, rodovitno. Pri vseh narodih je v navadi novoletno obdarovanje. Prvotno je v vsem tem nekaj čarodejnega, ki ima pri narodih na raznih kulturnih stopnjah posebne pomene. Stari Egipčani so se obdarovali ob novem letu s predmeti, na katerih so bila zapisana voščila. V starem Rimu so slovesno praznovali začetek koledarskega leta, Janusu (po njem ima mesec januar svoje ime), bogu z dvema obrazoma, ki je bil simbol začetka in

konca, so pripravili daritve, ljudje so si hiše in vrata okrasili z zelenjem. Novoletnemu dnevni so Rimljani pripisovali še poseben pomen, saj jim je pomenil usoden dan za vse leto. Ta dan so prerokovali iz zvezd, prvi januar so praznovali z vsem razkošjem, jedli so in pili, se zabavali, si pošiljali palmovce vejice, fige in med in druga darila. Cesar je na novega leta dan priredil velik sprejem, sprejemal je darila in prav tako sam razdelil ogromno daril. Praznovanje s pojedinami, popivanjem in veseljačenjem je v starem Rimu trajalo skoraj teden dni. »Prospera, lux, oritur!« (Napočil je srečni dan!) so se ljudje pozdravljali na dan novega leta v klasičnem Rimu. »Srečno novo leto ti želim!« je več kot dva tisoč let star novoletni pozdrav in voščilo, ki ga še danes ponavljamo. In kakor so nekoč iz prerokovanj po zvezdah, iz ugibanj o usodi v novem letu, pa naj so nastala iz kakršnih koli, še tako praznovanih nagibov, ljudje želeli sebi srečo, bogastvo, rodovitnost itd., nekaj takega je ostalo v raznih oblikah pri vseh narodih še danes. Že vreme na novega leta dan je ljudskemu vremenarju narekovalo prerokovanje, kakšna bo žetev: »Je prvega januarja mokrilo, polje bo slabo rodilo.«

Rodovitnost in bogata žetev je tisto, kar kmet pričakuje v novem letu in kar si je skušal pridobiti in zagotoviti z raz-

nimi simboli, obredi in rotivami že ob začetku novega leta. V naših krajih je ohranjenih mnogo teh prastarih navad. Ponekod pokadijo in poškopijo hišo, hlev, gospodarska poslopja, njive, travnike, gozd. Po nekaterih krajih na večer pred novim letom otresajo sadno drevje, da bi drugo leto dobro obrodilo. Spet drugod streljajo, da bi pregnali od hiše sovražne moči, odpirajo kašče, da bi jih rodovitno novo leto zopet napolnilo. Ohranjen je običaj, da v mrzlo vodo vlijejo raztopljeni svinec in iz njegovih oblik in podob prerokujejo, kaj bo prineslo novo leto. Spet drugod je ohranjenih mnogo običajev, ki govore, kako živa je bila ponekod vera v vodne sile, bogove, vile in kako so jih na novoletno jutro skušali pridobiti z raznimi darovi. Enake običaje srečujemo tudi pri germanskih in drugih slovanskih narodih, v zahodni Indiji (v Birmi) in v deželah južne Amerike.

Na Kitajskem nosijo v noči pred novim letom 8 do 10 metrov dolgega »zmaja sreče« visoko nad glavami ljudi, ki se zbirajo na ulicah. V zmaje preoblečeni otroci hodijo po hišah in prosijo darov.

Praznovanje novega leta je povsod združeno s pojedinami in popivanjem, kar ni samo znamenje praznovanja, ampak v prvotni obliki tudi magični ukrep proti vsakemu zlu.

Z novoletnimi željami so združena še razna druga mitično-simbolna znamenja, amuleti in talismani, ki jih najbolj pogosto vidimo na novoletnih voščilnih kartah, dalje razni simboli sreče (podkev, pujssek, štiriperesna deteljica, dimnikar itd.), ki jih za ta praznik izdelujejo po vsem svetu v raznih plastičnih oblikah in jih ljudje podarjajo drug drugemu kot znamenje sreče v novem letu.

»Srečno novo leto!« je tisočletja staro novoletno voščilo, ki ga pri raznih narodih spremljajo skupne in posebne navade, katerih izročilo sega daleč v preteklost in ki v bistvu in vsebini izražajo človekovo vero v srečo, njegovo upanje v dobro letino in uspeh pri delu.

Nagradna križanka za praznike

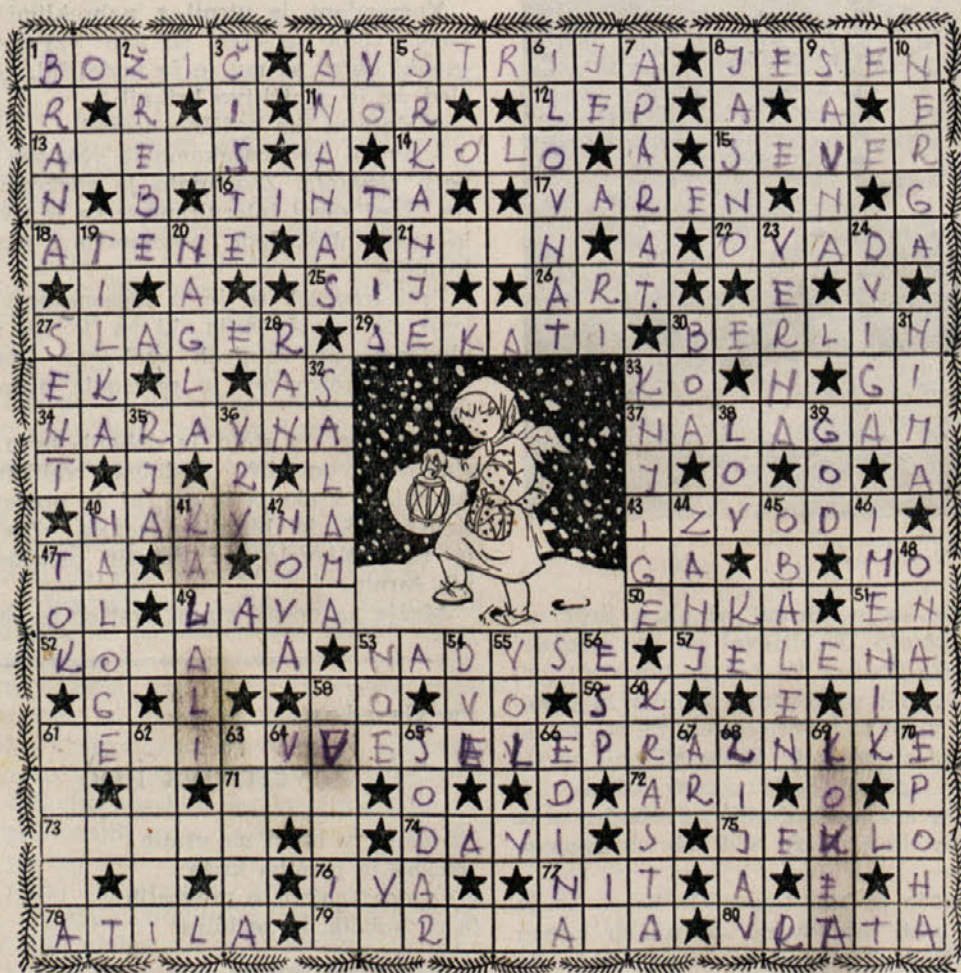
Praznični dnevi so pred nami, dnevi, ko se bomo lahko sprostili vsakdanjih skrbi in našli časa za razne oblike zabave in razvedrila. V teh dneh bomo spet bolj pogosto jemali v roke dobro knjigo, ki nam bo vedno nudila koristno in zabavno čtivo. Prav tako pa bomo v teh dneh našli čas tudi za reševanje ugank, kar bo zabavno zlasti potem, če bo sodelovala cela družina.

Ker vemo, da je med čitatelji našega lista mnogo takih, ki se radi bavijo s trenjem trdih orehov, smo tudi za praznike

priredili posebno križanko ter vabimo vse, da sodelujejo pri reševanju. Da bo to še bolj privlačno, smo za reševalce pripravili tudi 10 lepih knjižnih nagrad, ki jih bo žreb razdelil med vpošiljatelje pravih rešitev.

Rešitve je treba poslati najkasneje do 4. januarja 1958 na naslov: Slovenski vestnik, Celovec — Klagenfurt, Gasometergasse 10. V levi kot kuverte napišite označbo »Nagradna križanka«.

Zdaj pa na delo, dragi ugankarji, in želimo vam mnogo zabave ter še več sreče pri žrebanju!

Vodoravno: 1. Praznik, ki se ga veselimo, 4. država v kateri živimo, 8. letni čas, 11. slaboumen, 12. prijetne zunanjosti, 13. moško ime (Lekšej), 14. najbolj razširjeno prometno sredstvo, 15. nebesna stran, 16. črnilo, 17. izven nevarnosti, 18.

glavno mesto balkanske dežele, 21. plin, ki služi moderni razsvetljavi, 22. ovaditev, 25. lesk, 26. kratica za artikel, 27. popevka, 29. delati s sekiro, 30. glavno mesto evropske države, 33. pogojni veznik, 34. neumetna, 37. nakladam, 40. pre-

prosta, otročja, 43. primerki, 47. kazalni zaimek, 49. masa, ki jo izbruha vulkan, 50. enojka, 51. števnik, 52. ost, 53. čez vse, 57. divja žival (dvojina), 58. kratica za zvezo organizacij, 59. kratica za slovensko Koroško, 71. število (srednji spol), 72. površinske mere, 73. industrijsko mesto v Zahodni Nemčiji (Porenje), 74. danes zjutraj, pomeni tudi duši, 75. odporna kovina, 76. vrsta vrbe, tudi žensko ime, 77. del tkanine, 78. hunski poglavar, 79. prebivalka neke avstrijske zvezne dežele, 80. vhod.

Navpično: 1. poljsko orodje, 2. mlad konj, 3. snažne, 4. velike jagode, ki uspevajo le pod južnim soncem, 5. pitje s slamo, 6. iz ilovice, 7. naprava, stroj, mehanizem, 8. brez oblakov, neskaljeno, 9. posebna vrsta parne kopeli, najbolj poznana v Skandinaviji, 10. se pritožuje, je nezadovoljen, 19. žensko ime (domača oblika), 20. hitra, 23. pobožna, 24. vzdiguje, 27. ljudska beseda za zlodej, tudi pridevnik pri nekaterih krajevnih imenih, 28. zgoden, 30. udav, kača, ki živi v Aziji, 31. ne poseduje, 32. mesni izdelek, 33. jih rabijo otroci v šoli, dobro je, če jih imamo tudi doma, ker jih potrebujemo za izobrazbo, 35. največji sovražnik železa, 36. konopec, služi za privezovanje, 38. vrsta športa, tudi zasledovanje divjačine, 39. imendan, 40. obveznosti, jih dajejo v šoli, 41. iztoki, 42. še nerabljen, 44. za njega, 45. obrežen, 46. seznam imen, 47. struja, 48. zaimek, 53. svetopisemska oseba, 54. števnik, 55. domača žival, 56. kratica za mednarodni jezik esperanto, 58. del cerkve, 60. se naredi čez rano in jo varuje pred infekcijo, 61. izločilni organ, 62. deli dreves, 63. javna kuhinja, 64. zaimek, 65. izdelovalec sodov in škafov, 66. samo ta, 67. površinska mera, 68. zijalast, 69. žareč utrinek, 70. obdobje, razdobje (tujka).

Ob pravilni rešitvi boste pod 61. vodoravno brali naše voščilo!

JOSIP RIBIČIČ:

Božična pravljica

V deveti deželi je na božični večer umiral dober in moder kralj. Umiral je, pa ni mogel umreti. Gledal je v božično drevo na mizi in težke misli so mu rojile po glavi. Tri sinove ima, vsi trije so dobri in razumni. Vsi trije so hrabri junaki. Kateremu naj prepusti kraljestvo? Kateri je najvrednejši? Gleda kralj v lučke na drevescu, gleda v angela, ki se ziblje vrh drevesca. Pa se mu zdi, da mu je angel vdahnil srečno misel. Skloni se na postelji in zašepeta:

»Naj pridejo moji sinovi k meni!«

Ministri in velikaši se odmaknejo od postelje in trije sinovi stopijo h kraljevi postelji.

Stari kralj jih dolgo gleda, potem pa jim veli:

»Nocoj je božični večer. Stopite v mesto med ljudi in pogledajte, če je vse prav med njimi. Kjer ni prav, pa storite tako, da bo prav. Potem se vrnite in povejte. Najvrednejšemu prepustim kraljestvo!«

BEGUNEC

Pozor! Pozor!

Na kraj sveta
pobegnil je danes
iz Žabje mlake doma
navihani Janez!

Ima črna velika ušesa,
v katerih že repa medi,
v vsakem žepu tri frače,
rdeč nos od laži
iz Žabje mlake doma.

Poleg tega
na nosu mu piše,
da je odnesel od hiše
dedovo pipo, z vrezano lipo,
očetovo uro, mamino ruto,
v njej jajce zlata,
ki ga je — častna beseda! —
v gnezdu kokošjem našla
naša brljava sosedja.

Kdor ga v roke dobi,
naj ga kar pridrži
in spravi falota
s šibo na prava pota,
nam pa vrne samo
dedovo pipo z vrezano lipo,
očetovo uro, mamino ruto
in zraven še — tisto zlato!

Bratje se poklonijo in odidejo. Ministri in velikaši pa se čudijo, a ne rečejo nič. Sedejo okrog božičnega drevesca. Tam čakajo, da se kraljeviči vrnejo.

Dolgo čakajo. Svečke na drevescu so skoraj dogorele, ko se vrne najstarejši kraljevič. Stopi pred očetovo posteljo in pove:

»Hodil sem po mestu in gledal skozi okna. Okna bogatih so bila razsvetljena, okna revežev pa ne. Tako se mi ni zdelo prav. Pa sem nakupil veliko božičnih drevesc in jih daroval revežem, da so sedaj vsa okna v mestu razsvetljena. Vsi so sedaj srečni in dobre volje. In ko so izvedeli, kdo sem, so dejali, da sem dober in blag.«

Kralj zadovoljno pokima s sivo glavo. Tisti hip že stopi drugi sin v sobo, se prikloni kralju in pripoveduje:

»Dragi oče in kralj! Stori sem, kakor si velel. Vse mesto sem prehodil. Nazadnje sem stopil še v gostilno. Tam so se ljudje prepirali. Še malo pa bi se stekli. Pa sem stopil mednje in jim dejal: 'Mir z vami! Pojdite domov in ljubezen naj vlada med vami.' Ko so ljudje zvedeli, kdo sem, so dejali: 'Ta je miroljuben. Če bo ta kralj, bomo vedno v miru živeli.'«

Kralj zadovoljno pokima z glavo in pogleda proti vratom. Tam je že prestopil najmlajši sin praga. Ves je v zadregi, ko sede na posteljo k očetovi in ga prosi:

»Odpusti mi oče kralj! Nisem mogel

Darila, darila, lepa darila...

Zopet je prišel čas, ki sem se ga kot otrok vedno veselil, kajti vsako leto me je pod božičnim drevescem pričakovalo darilo, ki me je vedno tako razveselilo. Seveda sem tudi sam pripravil za svoje starše skromno darilce. Včasih sem jim izdelal kako risbo, drugič zopet kako ročno delo, včasih pa sem jim za svoje prihranjenke šilinge kupil tudi kako malenkost v trgovini. Vedno so bili veseli, kadar sem jim kaj podaril. Veselilo pa je tudi mene,

palčki in varujejo, da se kaj ne zgubi, da ne bo kateri otrok prikrajšan, kar bi prav gotovo povzročilo mnogo solza in grenkobe.

Res, lepa je navada, da se ljudje ob določenih praznikih medsebojno obdarujejo. Seveda pa pri obdarovanju sočloveka ni bistvenega pomena velikost in cena darila, pač pa namen, s katerim darilo damo. Majhno darilo, podarjeno s srcem in najboljšimi nameni, mnogo več

da sem staršem, ki so vedno tako skrbeli zame, napravil veselje.

Vsako leto pred božičem sem bil ves kot na trnju in v svoji domišljiji sem si predstavljal najrazličnejše zgodbe o čudnih bitjih, ki prinašajo darila. Čeprav sem vedel, da darila pod drevesce polagajo starši, je moja domišljija vsako leto znova delovala in v tihih trenutkih sem v fantaziji videl, kako skrivnostni palčki pomagajo pri izbiranju daril za pridne otroke. V otroški domišljiji sem videl, kako v snegu drsijo lahke sani, napolnjene s paketi, igračkami in podobnimi lepimi predmeti, kako okrog sami skačejo

pomeni kot pa darilo, ki ga nekdo da samo zato, ker pač misli, da darilo mora dati. Nobeno darilo nismo prisiljeni dati!

Prav je, da se tudi otroci navadijo na to, da vsako leto po svojih možnostih obdarujejo svoje starše, brate in sestre, pa tudi prijatelje in jim napravijo veselje. Ni pa prav, da zaradi tega od njih pričakujejo velika darila, ker to bi bilo nepravilno in nepošteno. Hvalevredno je, da ohranimo lepo dediščino obdarovanja in ostanemo iskreni darovalci z najboljšimi nameni, ker le tako bomo zadovoljni, veseli pa bo tudi tisti, ki ga bomo obdarovali.

tolažim. Greh ima, kdor ne otare solz s teh nebeskih oči.«

Epafrodit je govoril ganjen in ponosen. Vsa duša mu je vnovič zaplamenela za Ireno in zazdelo se mu je, kakor bi ga bil Bog oblagodiral in ga varoval zadnje dneve edino zato, da izvrši najlepšo nalogo svojega življenja, da združi dvojce plemenitih src, Iztoka in Ireno.

»Greh ima, praviš, gospod. In res ga ima in imel bi ga jaz, tako velikega, da bi me sam patriarh ne otekl, ko bi ti ne bil naznanil.«

»Zahvalim te. Razodel si mi hvaležnost svetle dvorjanice. Epafrodit ji vse povrne. Kam sedaj, Spiridion?«

»V Solun; ker si nehal ti, začnem s trgovino jaz!«

»Želim sreče, modrost imaš. Morda se še vidiva. Morda te bom še potreboval!«

»Na službo, gospod prejasni, vedno na službo, tebi do smrti.«

Epafrodit je zagledal Numido, ki je plul s čolnicem vstric s prefektom in glasno objokoval smrt svojega gospoda. Slišal je, da je govoril Rustiku, kako ga je ljubil, da je hotel z njim vred v smrt, pa se je zbal, ker ni pravičen in čist kakor nedolžni Epafrodit. Grk se je hotel izogniti Numidi, da bi ne zbudil pozornosti. Zato je zavil v mesto. Kakor senca mu je sledil evnuh. Ko sta prišla pod platano, je ponovil Spiridion:

Božič

Radost in veselje
Božič v srca trosi.
Kdor si jih zasluži
mu darove nosi.

Zanj največ darov ima,
ki je blagega srca!

med ljudi, kakor si velel, da pogledam, če je vse prav. Glej, na poti sem zagledal malega dečka v snegu na tleh. Ves premrzel je ležal tam. Ves dan je beračil pa se je utrudil in zaspal. Odnese sem ga v prvo hišo. Tam sem pomagal, da smo ga obudili k življenju. Ko si je opomogel, sem ga pripeljal v grad. Sedaj je spodaj med kuharji. Lačen je in ves sestradan. To je trajalo tako dolgo, da nisem mogel izvršiti, kar si od mene želel.«

»Hm,« odgovori kralj. »Pa kaj so rekli ljudje, ko so videli, kaj si storil?«

»Ljudje?« se čudi mladi kraljevič. »Kaj naj bi rekli? Saj niso vedeli, kdo sem!«

Tedaj se kralj skloni v postelji in pokaže na najmlajšega:

»Razglasite po vsem kraljestvu, da je ta, moj najmlajši, moj naslednik. On je najvrednejši!«

In je kralj legel in umrl.

Svečke na božičnem drevescu so ugašale, zunaj pa se je delala nova zarja.

OREL in kokoši

Ves popoldan je letal orel visoko nad oblaki. Ko pa je postal lačen, se je spustil na sušilnico, da bi poiskal kaj hrane. Zaman se je oziral na vse strani, nič ni bilo primerne. Zato je zletel na drugo sušilnico. Kokoši so že od daleč opazile, da se jim približuje orel in so se zavlekle pod sanke, nekatere pa so se skrile celo na podstrešje.

Ker jih je orel že prej videl, ni zletel stran, ampak je sedel na ograjo in čakal. Kokoši pa so začele govoriti:

»Kaj? Slave ga, ker je kralj ptičev! Kaj neki pa je to? Preleti z ene sušilnice na drugo. Tako znamo leteti tudi mi!«

Orel je slišal to govorjenje, pa je pripomnil:

»Nič ni čudnega, da znam leteti tudi nizko. Lahko letam še nižje kot ve, toda poskusite ve letati nad oblaki, kot znam jaz!«

Kokoši so obmolknile. Sele ko je orel odletel iz vasi v polje, so se začele repenčiti:

»Prav, našel je, s čimer se lahko hvali! Visoko zna leteti. In kakšno korist ima od tega? Leti in leti, toda ko je lačen, se mora spustiti na zemljo, da bi ujel katero izmed nas. Če bi nas ne bilo, bi tam v oblakih umrl od lakote.«

»Vidiš, gospod, tukaj je plakala prejasna.«

Tedaj se je Epafrodit ozrl, segel v nedrje in mu smehljalje izročil nekaj zlatov.

Ne maram plačila za to, res ne maram. Toda zlatih bizantincev je samo devet sto devet in devetdeset — za tisoč sva se zmenila, ne zameri —, zato sprejemem, gospod, samo zato, na Krista, da ne lažem.«

Epafrodit je šel mirno dalje in mu namignil z roko, naj se loči od njega.

Še isti večer je Irena zvedela po Numidi vso resnično bridko-veselo povest o Iztoku in o Epafroditovi ukani. V blaženstvu se je topila pred ikono Bogorodice. In ko se je izmolila v hvalnem psalmu, je vstala s cvetjem na licih, z ognjem v očeh. Njeno srce je prekipevalo v ljubezni. Objela je služabnico Cirilo, jo stiskala na prsi, ji poljubljala oči in ustnice ter ponavljala kakor omotična:

»On živi! Moj Iztok živi in me ljubi! Pome pride, edini, predobri, junak junakov!«

SEDMO POGlavJE

Po travi so ležali razsedlani konji, zlek-njeni, kakor bi bili pocepali. Krila jih je plast sivga prahu. Po bokih so še polzele tu in tam debele kaplje potu in se mešale s prahom v umazane jagode. Vdrte lakotnice izbornih živali so trudno pale.

F. S. FINŽGAR

POD SVOBODNIM SONCEM

DRUGA KNJIGA POVEST DAVNIH DEDOV

51

»Poslavlja se Grk!« je izpregovoril tik za Epafroditovim hrbtom slok Herul, ki je dišal po konjskem potu.

»Prefekt se je dvignil! Vojaki veslajo hitreje! Dobe ga!«

Epafrodit je začutil mravlje po hrbtu.

»O, Numida,« se je jezil v srcu, »grom te ubij! Kaj čakaš? Izdaš me! Odmaši!«

Tedaj je zletelo belo praporce preko ograje v morje. Blesteča postava je izginila s krova. Epafrodit je pridrževal sapo. Vojaki so gonili na smrt — med ljudstvom grobna tišina.

Kar se nagne visoka jambora na jadrnici. Ljudstvo na obrežju vzklikne:

»Tone! Potaplja se!«

Na krovu se prikaže suženj v kratki tuniki, pa kriči in vije z rokami.

»Hitro si se preoblekel, Numida! Dobro igraš! Imeniten dečko!«

Epafrodit ga je hvalil v srcu, groza je ponehaval. Barka se je nagnila čisto na stran, voda je udarila pod krov skozi od-

prte line, valovje se je razburilo in razpenilo, suženj je planil s krikom s krova v morje in se prijel čolnčiča, ki je plesal ob barki. Vojaki so dvignili vesla in čolna sta obstala. Na obrežju se je razlegel krik, smeh, zašumeli so valovi, barka je utonila.

Ljudstvo se je razkropilo; Epafrodit je obstal sam, z radostjo v srcu, da je izvel do pičice svoj načrt, pa spet z grenkostjo, ker je morala poginiti barka ljubica, da je s poginom zbrisala sled pred peganjalci. Ko je tako zatopljen obslonel na kamnu, ga je nekdo potegnil za rokav.

Spiridionove oči so se zasvetile pred njim. Veliko veselje je bilo na evnuhovem obrazu.

»Gospod!« je spregovoril, ko se je previdno ozrl po okolici.

»Gospod, videl sem svetlo dvorjanico Ireno.«

»V Toperu?« se je razveselil Epafrodit.

»Tukajle, tamle pod platano je objokovala tvojo smrt.«

»Objokavala? Je li tudi ona zvedela?«

»Kaj bi ne? Ni dojenčka v Toperu, da bi ne izgovarjal tvojega imena. Potrudili smo se, gospod, zelo potrudili.«

»Plakala je, praviš?«

»Na glas! Bridko, da so mi solze stopile v oči. Morda je omedlela, zakaj videl sem častnike, ki so jo obkrožili, prinesli nosilnico in odšli z njo.«

»Sirotko, angel božji! Še danes jo po-

ZA GOSPODINJO IN DOM

Zima je prišla v deželo in z njo čas kolin

Že je minilo nekaj tednov odkar je kmet zapeljal domov zadnji voz pridelka. Polja so prazna in pusta ter pričakujejo, da jih pokrije sneg in jih umiri v zimsko spanje. Na vaseh pa je postalo živahno. Pitani prašiči se komaj obračajo v svojih hlevcih. Tu pa tam je po jutrih že slišati obupno cviljenje prašiča, ki mu gre za življenje. Ne traja dolgo in že visi prašič, zaklan in razrezan. V kuhinji postane živahno. Meso režejo, mast topijo ipd. Prav gotovo pa je najbolj zanimivo izdelovanje klobas.

Kaj, če bi letos napravili kranjske klobase takole:

Najboljše meso za klobase je stegno ali pleče, uporabljamo pa tudi druge kose. Vzamemo dve tretjini pustega in eno tretjino mastnega mesa. Na vsak kilogram računamo 3 dkg soli, 1 g solitra (če je solitra preveč, so klobase suhe in trde), 1 g ne preveč na drobno stolčenega popra, česna po želji, pičlo osminko litra vode.

Da bo emajlirana posoda lepa in čista

Nege je potrebna tudi emajlirana posoda, ki jo po določenem času, na primer vsak mesec prekuhamo v vroči vodi, kateri smo dodali prav malo lužnega kamna, katerega dobimo v vsaki drogeriji. Na vsakih pet litrov vode damo za oreh lužnega kamna. Emajlirana posoda naj vre nekaj ur, pa bo kot nova. Seveda moramo nato posodo, če je že zelo zadelana, zribati s čistilnim praškom, splakniti z vročo vodo, nato pa splaknemo še z mrzlo vodo. Ko smo to opravili, posodo dobro obrišemo. Nikdar pa ne smemo sušiti emajlirane posode na vroči štedilnikovi plošči, sicer emajl popoka in kmalu bomo razočarane ugotovile luknjo v posodi.

Posteljno perilo, ki ga ne bo treba prati

Dan, ko je v hiši pranje, je za vsako gospodinjico eden izmed najbolj neprijetnih dni v mesecu. Vendar vse kaže, da se bodo gospodinjice kmalu znebile tudi tega utrudljivega in neprijetnega dela. Tako je na primer na nedavnem sejmu v Berlinu za industrijo mila in kozmetiko neka tovarna razstavila kozmetično vato v obliki velikih listov. Kakor so izjavili na neki tiskovni konferenci, bo kmalu mogoče izdelovati iz tega sintetičnega materiala namizne prte in posteljno perilo, ki bo tako poceni, da ga gospodinjice, kadar bo umazano, ne bo treba več prati, pač pa ga bo lahko zavržla in zažgala.

Kljub plemeniti krvi so komaj vzdržali silno dirko, v katero jih je gnal bežeči Iztok in njegovi Slovenci.

Padala je večerna rosa. V dolini je šumel Tonzus od zahoda, na severu so šepetali vrhovi dreves po rebri Hema.

»Oteti smo, slava Perunu!«

Tako je izpregovoril Iztok, ko je odpel jermen pri šlemu in ga položil v travo. »Samo orlova perut bi nas bila dohitela in delfin bi bil priplul za nami po morskih valovih; ker pa Bizantinci niso ne orli in ne delfini, zato ležemo brez skrbi to noč in počijemo.«

Star Sloven, z razsekanim obrazom, je vrgel težki oklep na tla in se zleknil poleg njega na zeleno grivo.

Mladi vojaki so se lotili brašna in skrbeli za večerjo. Zakaj Epafrodit ni pozabil, da bodo begunci lačni. Velike usnjate torbe ob sedlih so bile nabite z mesnino in v čutarah je plunkalo najboljšje vino.

Radovan je vlekel za jermen oklep po tleh in se bližal Iztoku, ki je slonel na kupu praproti ob prasketajočem ognju. Iztok se je nasmehnil starcu.

»Kakor raca, tako kobališ, očka!«

Radovan je izpustil jermen iz roke, oklep je zevajoč občil za grmom.

»To imam za plačilo, da sem te rešil! Nehvaležnik!«

»No, Radovane, ne jezi se! Zahvali bogove za tako ježo! Nisi še sedel na boljšem konju!«

Meso zrežemo na manjše koščke. Mastno meso lahko zrežemo na roko, pusto pa zmeljemo. Zmleto meso potresemo s soljo, poprom in solitrom, mu prilijemo precejeno vodo, v kateri se je namakal strt česen. Tako pripravljeno meso gnetemo do ene ure, nato ga stlačimo v očiščena čreva. Klobase zašpilimo, jih pustimo, da visijo dva dni na zraku, nato jih obesimo za dva do tri dni v hladnem dimu. Meso starih živali potrebuje malo več vode. Če hočemo klobase dolgo hraniti in uživati surove, vzamemo več slanine in manj vode. S to gmoto čreva tesno natlačimo in pustimo klobase štiri do pet dni v hladnem dimu.

Ponekod primešajo česnovi vodi tudi nekaj kumine.

Ako mislimo klobase takoj uporabiti, zvišamo lahko količino vode na tri šestnajstinke na kilogram mesa in jih pustimo le dva dni v dimu. Take klobase so zelo sočne.

Za spremembo pa napravimo letos tudi krvavice

Ne premeško kuhano meso z glave in vratu zrežemo na kocke in zmeljemo. Prav tako zrežemo žemlje ali beli kruh in nato namočimo v mleko ali juho. Preprižimo čebulo in ji prilijemo kri in juho, v kateri se je kuhala glava. Nazadnje primešamo temu še žemlje in meso, začnimo s soljo, poprom, pimento (dišavsko mirto), majaronom. S to godljo, ki ne sme biti pregosta, napolnimo čreva ter jih zašpilimo. Klobase položimo za pol ure v zelo vročo, toda ne vrelo vodo. Ohlajene pečemo na zelo vroči masti. Da se nam dalje časa ohranijo, jih hranimo na hladnem.

Za zimo pa bodo prav dobre tudi kašnate klobase

Pol svinjske glave, pol svinjskih jeter, ena pljuča, dva litra ajdove kaše, 5 čebul, četrt do pol kilograma masti, sol, poper, majaron, pimenta.

Svinjsko glavo skuhamo. Izločimo kosti in meso zmeljemo. Prav tako skuhamo in zmeljemo pljuča. Čebulo zrežemo na liste in jo prepražimo na masti, da je zlatorumena. Kašo operemo v več toplih vodah. Odcejeno polijemo z juho, v kateri se je kuhala glava, in jo počasi na pol skuhamo. Ohlajeno zmešamo z mesom, pljuči, s surovimi zmletimi jetri, čebulo in drugimi začimbami. To zmes dobro premešamo, ji prilijemo po potrebi juhe in jo natlačimo v 15 do 20 cm dolge kose debelega svinjskega črevesa, vendar ne preveč na tesno. Klobase zašpilimo in položimo v vrelo vodo, kjer naj ostanejo 30 minut, ne da bi voda vreła, ker sicer klobase rađe popokajo. Potem jih pobere-

mo, zložimo na desko in jih shranimo v mrzlem prostoru. Pred pečenjem jih namočimo v vroči vodi, da pri pečenju ne popokajo. Namesto ajdove ali presene kaše lahko vzamemo tudi riž ali ješprenček.

Odlično teknile pa bodo tudi pečenice

Sveže svinjsko meso z vratu ali plečeta zrežemo v zrezke, ki jih potolčemo in z dodatkom slanine zmeljemo. Na kilogram pustega mesa vzamemo približno 20 dkg mastnega ter tri šestnajstinke litra vode. Gmota naj stoji nekaj ur, nato ji dodamo sol, poper, drobno sesekljano limonino lupino in zelen petršilj ter vse temeljito pregletemo. S tem nadevom natlačimo ovčja čreva, toda ne prepolno, ter naredimo klobase. Kadar delamo pečenice za takojšnjo uporabo, primešamo na vsak kilogram mesa po eno v mleku namočeno, ožeto in pretlačeno žemljo ali 5 dkg kru-

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Čas ozeblin je zopet tu

Ker se je zopet približal mrzli zimski čas, ki prinese s seboj tudi vrsto novih nadlog, med katerimi so prav gotovo na prvem mestu ozeblin, je dobro, da se o njih nekoliko več pomenimo in damo tudi nekaj navodil, kako jih zdravimo ali kako se jih ubranimo.

K ozeblinam nagibajo nekateri ljudje bolj kot drugi, zlasti slabotnejši, slabokrvnejši ali tisti, ki so v okrevanju po različnih težjih boleznih. Zato je važna dobra, tečna, vitaminov bogata hrana, da postane telo bolj odporno. Najraje se pojavljajo ozeblin na rokah in nogah, zlasti na prstih in na petah, pa tudi na nosu, ušesih in licih. Zato naj bodo zlasti tisti, ki k ozeblinam nagibajo, zelo toplo in suho obuti in obutev naj bo prostorna. Naj hodijo v mrazu v rokavicah in uhlje naj imajo pokrite. Težje je seveda spraviti nos in lica, pa jih je treba kdaj pa kdaj na mrazu prekriti z dlavjo. Če stopimo na mraz, ga nekaj časa zelo občutimo, potem pa nas polagoma neha zebsti. To je nevarno za nastanek ozeblin, zlasti pri tistih, ki morajo dalj časa stati na mrazu, kot vojaki, stražarji, perice, delavci ipd. Takí naj kdaj pa kdaj cepetajo z nogami, krilijo z rokami in se masirajo z roko ob roko ali z roko po nosu, uhljih ter licih, tudi ko ne čutijo več mraza, takrat celo pogostoma.

V mrazu naj ženske ne nosijo tankih, zlasti najlonskih nogavic, ampak naj v takem času obujejo volnene nogavice. Če

ha, zato pa damo nekoliko manj vode. Tako pripravljene pečenice so lepo bele in sočne.

Poslužite se teh nekaj navodil pri kolinah, ker ta sprememba bo vam gotovo v zadovoljstvo. Na čim več načinov predelamo različne kose mesa, tem več užitek imamo pri vsem delu in pri jedi. Ni namreč vse, da jemo meso, važno je tudi to, kako ga pripravimo in kako nam tekne. Torej dober tek!

PRAKTIČNI NASVETI

Če se nam mast polije po podu, polijemo madež takoj z mrzlo vodo, da se mast hitro strdi in se zaradi tega ne more vpiti v les.

*

Mušje sledove na pohištvo odstranimo z mešanico salmijaka in špirita (v razmerju 1 : 1), ki smo ji dodale nekaj vodikovega superoksida. Nato madeže umijemo z mlačno vodo.

*

Očala ne bodo motna, če jih narahlo namažemo z glicerinom in previdno obrišemo z jelenovo kožico.

pa volna preveč draži kožo, naj obujejo najprej tanke nogavice, čez nje pa volnene.

Priporočljive so izmenične tople in mrzle kopeli. Pa tudi tople kopeli rok in nog utrjujejo, samo da je treba za njimi še masirati. Zunaj na mrazu premočena obutev pa pospešuje nastanek ozeblin. Nekoliko se čuvamo tudi, če namažemo kožo z neslano mastjo ali oljem ali mastnimi kremami.

V prvem stadiju ozeblin postane koža v omejeni ali pa bolj široki ploskvi otečena, rdeča ali modrikasto hladna, bolj bleščeča, včasih srbeča in boleča. V drugem stadiju koža začne pokati ali se pojavijo na ozeblinah mehurčki, ki radi popokajo, rađe se napravijo kraste ter bolj ali manj globoke razjede. Pri odprtih ozeblinah je bolje iti k zdravniku, da bi si jih sicer ne zapacali in povzročili hujšega vnetja.

Sicer pa mažemo z različnimi mazili proti ozeblinam, ki vsebujejo ihtiol ali kafro ali tanin itd. Dobro mazilo proti ozeblinam, ki še niso odprte, je na primer perni, dal Galenika, ki vsebuje girodal, resorcin, taninsko kislino, lanolin, vaselin in destilirano vodo. Izmed vitaminov koristi pri ozeblinah najbolj vitamin D, torej tisti, ki se nahaja v ribjem olju, vigantolu, svežem jajčnem rumenjaku itd. Izmed notranjih zdravil pa zdravnik lahko uporabi simpatolom ali piscolum s hormoni jajčnikov.

som. »Da nisem hodil jaz s pametjo po svetu, kaj bi bilo s teboj, kozliček!«

»Za to ti bo vedel hvala ves rod Slovenov.«

»Za hvaljene jagode je treba kruto majhne cajne! Ampak vendarle: če boš imel ti le toliko hvale v srcu, kolikor je imaš preveč na jeziku, bom vesel. Upam namreč, da boš o priliki počesal tistega kostruna Tunjuša, če ga seveda sam ne pošljem prej Morani za priganjača. Zakaj malo, malo je manjkalo zadnjič —«

Begunci so polegli krog Radovana in Iztoka ter radovalne poslušali godca.

»Govori očka!« so se oglasili vsi zaeno.

»Stvar je zanimiva. Da bi bil ti Tunjuša?«

»Jaz, da, jaz, Radovan!«

»Povej!« je silil Iztok.

»Zadnjič je bilo, ko sem nesel tvoje pozdrave iz Bizanca domov.«

»O domu, o sestri Ljubinici, o očetu Svarunu mi nisi še nič povedal. Ni lepo!«

»Ni lepo? Sinko, vsak pastir naj svoje ovce zavrača! Ali si me kaj vprašal? Po očetu, po sestri? Nič! Zadnje kapljico ljubezni do svojih ti je menda izpila tista lepa dvorjanica, tista mehka podlasica. Ali naj ta rodi Slovenom Svaruniče, volkove in ture? Kaj? Jagnjeta ti bo rodila in še ta kilava!«

»Radovan, ne skruni mi Irene! Molči!« Iztok se je stresel od razburjenosti. V očeh so se svetlikali plameni. Radovan

ni okrenil glave. Zavrtel je samo oči pa je videl zadosti. Potuhnil se je, segel po drugič čutari, pil in nadaljeval:

»Ko sem doma žalostnemu očetu povedal, da živiš, da prav za prav imenitno živiš v Bizancu, je stari oživel, kakor bi se bil napil tegale vina. Zakaj ko sem prišel v gradišče, je ležal v travi, zvrt v klobko, in ječal v smrtnih bridkostih.«

»Bolan?« je hitro vprašal Iztok.

»Ne bolan, žalosten, na smrt žalosten zaradi vojske med brati. Ob njem sta klečala Velegost in Bojan in ga tolažila. Vrnila sta se namreč z nesrečno vestjo, da Anti, zlasti starešini Volk in Viljenec, nočejo miru.«

Vsi vojaki so namrščili obrvi in poslušali resnih lic Radovana.

»Volk in Viljenec! Zaslepljenca!«

»Zapeljana, naščuvana po Tunjušu!«

»Veš li to?«

»Povedal mi je star Ant, ki se je umaknil prelivanju bratovske krvi in se potikal sam kakor volk v gori, ves žalosten. In takisto mi je pravil Svarun, da je bil pri njem Tunjuš in ščuval v boj na Volka in Viljenca, Ljubinica pa mi je razodela, da se je Tunjuš pri njej ženil, kravjerepnik!«

»Pri Ljubinici ženil? Hun, Tunjuš? Lažeš, Radovan!«

(Nadaljevanje sledi)

Kmet in njegov gozd

Letos v maju je bila na Dunaju razstava „Kmet in njegov gozd“. O tej razstavi je ing. Bogdan Žagar, direktor Instituta za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije, napisal v „Gozdarskem vestniku“ članek, iz katerega povzemamo:

Inventarizacija gozdov (Waldstandsaufnahme) v Avstriji je pokazala, kakor je bilo pričakovati, da pomenijo kmečki gozdovi najtežji problem avstrijske gozdno-gospodarske politike. Kmečkih gozdov je okrog 1.5 milijona ha, t. j. okrog polovice vse gozdne površine.

Iz razpredelnice vidimo, da prevladuje mala gozdna posest do 20 ha površine t. j. 94.7 % obratov z 52.3 % skupne gozdne površine. Stanje teh gozdov pa je znatno pod avstrijskim povprečjem. Gozdovi so močno izčrpani, nepogozdenih je mnogo posek — ostankov sečenj na golo —, razpored starostnih razredov je zelo neugoden v škodo starejših, zrelejših razredov.

Tako stanje kmečkih gozdov ni le posledica sedanjega gospodarstva, ampak sega v veliki meri nazaj v predvojne čase. Gozdovi so bili prej prepuščeni sami sebi in se za njihovo pravilno gojitve in gospodarjenje ni nihče brigal, gozdarske oblastne ustanove pa so opravljale le takojmenovano splošno nadzorstvo. Na ta način so bili gozdovi le privesek kmetijskega gospodarstva. Gozd je moral skozi stoletja služiti kmetijstvu za preskrbo z lesom, drvni, steljo, pašo itd. Od časa do časa so bili posegi v gozd še globlji: za večja popravila in obnovo stavb, izplačilo dote, izplačilo bratov in sester (dedičev) itd. V takih primerih so kmetje na obsežnejših površinah sekali na golo, da bi bili z izkupičkom za les kos tovrstnim velikim izdatkom.

Tak način gospodarjenja je še danes v pretežni meri razširjen v Avstriji zlasti tam, kjer ni dovolj gozdnih cest, ki bi omogočale intenzivnejše gozdno gospodarjenje.

Zadnja leta je odigral gozd v avstrijskem kmečkem in splošnem gospodarstvu

Mešajmo k hlevskemu gnoju surove fosfate in superfosfat

V štiriletnih poskusih so v Zap. Nemčiji prišli do zaključka, da posipanje gnojnega kupa s surovimi fosfati (Reno) in superfosfatom ugodno vpliva na kvaliteto hlevskega gnoja in na proces preperevanja in zorenja gnoja.

V štiri in sedem mesecev starem gnoju, ki so mu bili primešani surovi fosfati, se je odstotek fosforne kisline podvojil, pri gnoju, ki mu je bil primešan superfosfat, pa se je potrojil. V takem gnoju so rastline fosforno kislino znatno bolj izkoristile, pridelki pa so bili za 10 % višji.

Draga Marica Rožič v Račah pri Mariboru! Prav veselo in srečno praznike ter vso srečo in skorajšnje okrevanje v novem letu Ti iz vsega srca želi
Tvoja Agica iz Predarliske

Vsem cenjenim odjemalcem, prijateljem in znancem želi

Gašper Ogris-Martič

trgovina v Bilčovsu

vesel božič in srečno Novo leto 1958

Vsem cenjenim odjemalcem, gostom in prijateljem želi veselo božične praznike ter srečno Novo leto

Janko Ogris

trgovina in gostilna

V BILČOVSU

odločilno vlogo. Nizki donosi kmetijstva in močan razvoj industrije sta povzročila močno odtekanje delovne sile s kmetij v mesta in industrijske centre. Število potrošnikov hrane — kmetijskih pridelkov — neprestano narašča, proizvajalcev — število kmečkih delavcev — pa pada, tako da je doseglo že razmerje 81 : 19. (Povzeto iz razprave dr. ing. Eckmüllner: »Bauernwald — Sorgenkind unserer Forstwirtschaft« — Holz-Kurier, št. 10/57). Kmetje so se znašli pred vprašanjem: kako obdelati zemljo skoraj brez vsake delovne sile? Rešitev so našli v mehanizaciji, v nabavi potrebnih strojev za obdelavo zemljišča, torej traktorjev i. dr. Iz zadrege, od kod vzeti denar za te nakupe, so mogli najti izhod zopet le s pomočjo gozda. Torej zopet močno poseganje v kmečke gozdove, ki rešujejo kritično situacijo avstrijskega gospodarstva.

Dohodek iz gozdov je bil v Avstriji v l. 1955 izkazan v višini 4.4 milijarde šilingov in dosega višino skupne vrednosti proizvodnje industrije jekla, železa in strojev. Okrog 470.000 ljudi je zaposlenih v avstrijskem gozdnem in lesnem gospodarstvu.

Pregled velikosti kmečke gozdne posesti v Avstriji

Vrsta posestva	Gozdna površina	Razmerje med gozd. in kmetijskim gospodarstvom	Število posestev	%	Gozdna površina	
					ha	%
Drobna posestva	do 2 ha	13 : 87	114.483	46.1	95.000	6.3
Mala posestva	2—5 ha	25 : 75	64.454	26.2	200.000	13.3
Srednja posestva	5—20 ha	37 : 63	56.049	22.4	490.000	32.7
Velike kmetije	20—100 ha	51 : 49	11.555	4.6	400.000	26.7
Gozdne kmetije	100—500 ha	71 : 29	1.729	0.7	315.000	21.0
Skupaj do	500 ha	45 : 55	248.270	100.0	1,500.000	100.0

Ena stena paviljona je bila prekrita z velikimi napisi, kako lahko gozdni posestnik izboljša svoje gozdno gospodarstvo. Glavna gesla so bila naslednja:

Varčevati z zreliimi sestoji in ne izvajati obsežnih sečenj na golo. Več pred-
užitkov t. j. redčenja, presvetlitve (svet-
loseki). Zboljšanje gozdnih tal in poveča-
nje prirastka z gnojenjem. Pogozditev tu-
di najmanjših goličav in izpopolnjevanje
nasadov. Čuvanje nasadov pred divjadjo

Spričo tega se vprašamo: kakšen namen je imela razstava »Kmet in njegov gozd«, ki je bila prirejena letos v mesecu maju na Dunaju? Na to odgovarja naslednja ugotovitev razstave: »Potem, ko je gozd izplačal dediče, ko je moral kriti naraščajoče potrebe lesnega gospodarstva in ko je končno omogočil mehanizacijo kmetijstva, potrebuje končno tudi sam pomoč! Kako to doseči?

Priporoča se intenzivna nega gozdov: čiščenje in redčenje sestojev ter gnojenje izčrpanih in zakisanih zemljišč. Dalje se z drobnim materialom, pridobljenim z negovalnimi sečnjami, lahko krije del potrebe lesne industrije in tako prepreči prekomerno poseganje v zrelejše sestoj. Razstava je priporočala nadomeščanje lesa z drugim materialom: lesene plotove z žičnimi, skodle in deščice za prekrivanje streh z opeko, lesene stropce z betonskimi, nadalje svetuje uvajanje racionalnih štedilnikov in peči (ker imajo ponekod še odprta ognjišča), propagira večjo porabo premoga in električnega toka za kurjavo itd. ter končno priporoča konserviranje lesa z raznimi premazi in drugimi sredstvi za podaljšanje uporabnosti.

in živino. Ločitev gozda in paše. Varčevanje z lesom v kmečkem gospodinjstvu (sedanja poraba lesa na kmečko gospodarstvo znaša okrog 40 m³). Gradnja gozdnih cest zaradi intenzivnega gozdnega gospodarstva in utrditve gozdne posesti.

Drugi del razstave prikazuje uspešno opravljeno skupinsko postopno sečnjo in prebiralno sečnjo ter priporoča take sečnje, ker zagotavljajo prirodno pomlajevanje in omogočajo veliko lesno zalogo.

Učimo se od holandskega kmeta

Kam gredo vse te ogromne količine cvetja in kako ga spravljajo na trg? Holanci so že davno uvideli, da je posameznik le drobec, ki ga z lahkoto pohodimo. Najlaže je to v gospodarstvu. Prekupčevalci rož so cvetličarjem narekovali cene in z nizkimi cenami ovirali proizvodnjo in stik s svetovnimi tržišči. Proizvajalci rož so zašli v stiske, prekupčevalci pa so bogateli. Končno so se cvetličarji združili v zadrage. To jih je kmalu rešilo težkih razmer, ker so zadrage poskrbele za trg, njih člani pa za čim lepše blago.

Kot je odlično organizirana njihova produkcija, tako je tudi trg. Nekaj svojevrstnega so njihove cvetlične borze. Na njih sklepajo vsak dan kupčije za cvetlice, trikrat na teden pa za okrasno grmičje. V prostorni dvorani z dolgimi klopmi in numeriranimi sedeži je na sprednji steni velika ura z enim kazalcem. Številčnica ima 12 delov in ima toliko števil,

Prodajam kompletno električno centralo, nabavljeno leta 1954, (turbo, dinamo, motor in potrebni vod) pod ugodnimi pogoji. Interesenti naj si jo ogledajo ali pa se pismeno javijo na naslov: Martin Kassel, p. d. Gutsman v Tovsti vrh, pošta Vovbre pri Velikovu, Haimburg bei Völkemarkt.

kolikor je sedežev na klopih. Poleg sedežnih števil je električni gumb. Če pritisnemo nanj, se ista številka posveti tudi na številčnici ure. Ko namreč pripeljejo v dvorano vzorce cvetja, pojasni bórni tajnik o njih vse, kar je za kupčijo potrebno. Kupčija se sklone s pomočjo

Veliko pozornost je razstava posvetila zlasti gradnji gozdnih cest in je prikazala ves proces, počenši od trasiranja pa do gradnje z raznimi stroji (buldožerji, vibratorji /Rüttelverdichter/ itd.), ki jih izvajajo posebna podjetja za gradnjo gozdnih cest pri zbornicah za kmetijstvo in gozdarstvo.

Ne nameravam se spuščati v posameznosti razstave, ugotavljam pa za zaključek naslednje: Razstava je nazorno pokazala današnje težko stanje avstrijskega gozda in velike naloge, ki jih je treba rešiti, da se to stanje izboljša. Dalje je predložila ogromen pomen, ki ga je doslej imel in ga bo tudi v bodoče obdržal kmečki gozd za ožje kmečko in za splošno gospodarstvo. Razstava je tudi prikazala, kako veliko skrb za te gozdove kaže vsa avstrijska javnost in da je to eden glavnih problemov avstrijske gozdnogospodarske politike.

Rentabilnost v kurjereji

O rentabilnosti kokoši-nesnic je bilo pri nas doslej napravljenih le malo računov. Zato so po eni strani na veliko prikazovali visoko dobičkanost proizvodnje jajc, po drugi strani pa prav nič manj zatrdjevali, da proizvodnja jajc ni rentabilna. Pred kratkim je ing. Adolf Kronawetter v svojem članku »Stopnjevanje rentabilnosti v perutninarstvu« v glavnem razjasnil to vprašanje.

Svojo tozadevno računico zaključuje s tem, da znašajo proizvodni stroški enega jajca, če pustimo kokoš nesti 2 leti, pri povprečni letni nesnosti

šil. na jajce	
100 jajc	1.51
150 „	1.01
180 „	0.84
200 „	0.76

V teh proizvodnih stroških so zapodeni tako vzreja in krma nesnic kakor tudi stroški dela in hleva; odšteta pa sta vrednost zaklane kokoši in povprečni riziko vsled pogina nesnic.

Velik napredek avstrijskega perutninarstva

Ministrski svetnik dr. Steinlechner je pred nedavnim poudaril, da avstrijsko perutninarstvo že do 95 % krije potrošnjo jajc v državi. Pri klavni perutnini od piščancev za cvrtje do kokoši za juho krije proizvodnja že 80 % potrošnje.

električnega kontakta in s premikanjem kazalca na uri od 100 do 1. V njih so cene. Komur se številka (cena), ki jo kazalec pokaže, zdi primerna, pritisne na gumb poleg sebe, in kazalec se ustavi. Hkrati se na številčnici zasveti številka kupčevega sedeža. Bórni tajnik zabeleži to številko in ceno, nakar se začne kazalec spet vrteti od 100 proti 1. To se ponavlja, dokler se vse cvetje ne razproda. Kupci so iz vse Evrope, največ iz Anglije, Švedske, Danske, Nemčije in Švice. Odprema blaga je izredno hitra — z letalom, do vzletišča pa s kamioni.

Takšen napredek v proizvodnji in trgovini more doseči le ljudstvo, ki se zna vnaprej v delu žrtvovati z vestnostjo, točnostjo in natančnostjo ter se z vztrajnostjo bori za svoj cilj.

Mi živimo povsem drugačno življenje od tega ljudstva. A tudi pri nas bi mogli zaznamovati bolj viden napredek, če bi ne bili tako močno zabubani sami vase. Vsakdo gre svojo pot, pa čeprav so si kmetje po gospodarskih interesih medsebojno podobni, kot jajce jajcu. Naši kmetje ne bodo postali cvetličarji, pač pa bodo morali ostati poljedelci, živinorejci in gozdarji. Kot takšne jih čaka še marsikatera naloga, če žele večji donos od teh kmetijskih vej.

Tu je še dosti zadev, ki jih bo — hočeš nočeš — treba rešiti. Nihče jih ne bo reševal, nihče se zanje zanimal, če se zanje ne bodo zanimali sami kmetje. Tako je bilo na Holandskem, tako drugod. Tako je še v večji meri pri nas. Vsak posameznik je pri nas mogoče mnogo neznanjši drobec kot bi bil marsikje drugje. Kmetje naj se torej naučijo zdraviti svoje razmere po zgledu holandskih poljedelcev.

Vesele praznike in srečno novo leto želijo

Schlossbräu
Kärntner Brauerei der Kaiser-Brauerei AG
Sengendorf bei Bleiburg

Vsem pivcem našega priznana odličnega piva vesele praznike in uspešno polno novo leto!

Vesel božič in mnogo uspeha v novem letu 1958
SCHUHHAUS Josef Blattnig Nudi največjo izbiro
Celovec - Klagenfurt, Bahnhofstr. 13 modnih čevljev

Krojaštvo Blaž Opetnik Čevljarstvo **Gregor Opetnik**
PLIBERK - BLEIBURG
Priznana delavnica moških in ženskih oblek, zaloge in izbira vseh vrst blaga in perila po najugodnejših cenah
Delavnica in trgovina čevljev. Solidno in kvalitetno blago, zmerne cene
Vesele praznike in srečno novo leto vsem našim odjemalcem!

Vsem odjemalcem, delavcem in znancem prijetne praznike in obilo uspeha v novem letu želi

TESARSKO PODJETJE
FRANC GASSER
BILČOVŠ

OPEL VAUXHALL

Verkauf / Ersatzteillager
Kundendienst
modernst eingerichtete
Reparaturwerkstätte

Josef
KIRCHBAUMER

KLAGENFURT
Rosentalerstraße 48
Tel. 23-48

Abschleppdienst Tag und Nacht:
Tel. 23-48 oder 61-51

Gummi-Berger

CELOVEC, telefon 45-23
Kardinalsplatz 11 Benediktinerplatz 10

Gumijevi izdelki vseh vrst, predmeti iz plastičnih snovi, dežni plašči, plašči proti prahu, gumijasti škornji in čevlji, namizna pokrivala in zavese, gume za automobile

Karl Prinčič

Celovec — Klagenfurt, Sternallee

želi vsem svojim odjemalcem vesel božič in uspešno novo leto 1958

Podjetje za električne instalacije vseh vrst in izdelavo modernih stikalnih naprav
strokovna elektrotrgovina

ing. T. SCHLAPPER

ŠT. JAKOB V ROŽU

želi vsem odjemalcem in naročnikom vesel božič
in srečno Novo leto 1958

Pojem za dobro moško obleko je »GAPP«, specialna trgovina za moške

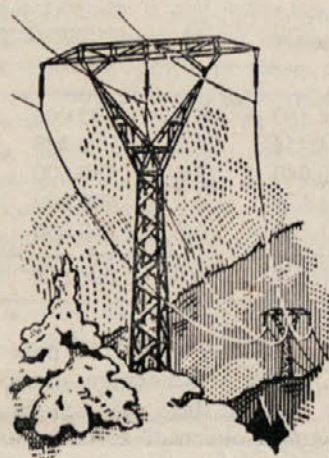
GAPP

CELOVEC — KLAGENFURT
Karfreitstrasse 3

Dobra kuhinja in negovane pijače se same hvalijo! To je pri nas, v gostilni

L A M M Pliberk - Bleiburg

Vsem našim gostom vse najboljše k praznikom in v novem letu!

KÄRNTNER ELEKTRIZITÄTS-AKTIENGESELLSCHAFT

Vesel božič
in uspešno polno
Novo leto
želi vsem
svojim odjemalcem

Vsem odjemalcem vesele praznike in srečno novo leto želi

RADIO — ELEKTRO KREUTZ

CELOVEC — KLAGENFURT
St. Ruprechter Strasse

Vesele božične praznike ter srečno in uspešno novo leto želi vsem kupcem trgovina

Marija in Lojze KRAUT

Šmihel nad Pliberkom

KLISARNA - PAPIRNICA

Roman Ritter

CELOVEC — KLAGENFURT

Burggasse 8 telefon 21-08

„NATIONAL“

SPLOŠNA ZAVAROVALNA AKCIJSKA DRUŽBA

pogodbni zavod Zveze slovenskih zadrug, Slovenske prosvetne zveze in Slovenske kmečke zveze

prevzame zavarovanja vseh vrst pod ugodnimi pogoji

DEŽELNA POSLOVALNICA ZA KOROŠKO

Celovec - Klagenfurt, Lidmanskyygasse 9/I

Telefon 23-07

Zadovoljne božične praznike in srečno polno Novo leto želi

SALZBURGERHOF

CELOVEC, Lidmanskyygasse 43

Pristna balkanska kuhinja — specialitete na žaru — jadranske ribe — dalmatinska in istrska vina

Pridite in postregli Vam bomo z našimi specialitetami

IHRE AUGEN . . . zeigen es Ihnen täglich
DIE STATISTIK . . . beweist es!

Die meistgekauften Wagen Österreichs

STEYR-FIAT

bietet für jeden Zweck und in jeder Preislage das passende Fahrzeug
Und das Wichtigste für den Urlaub — erstklassiges Service in jedem größeren Ort Europas
Leistung, Straßenlage, Fahrkomfort und Sparsamkeit begeistern Hunderttausende!

Besuchen Sie uns bitte, wir beraten Sie gerne und unverbindlich
Die Landesvertretung

Thomas BOHRER
KLAGENFURT

Vesele božične praznike in uspešno novo leto 1958
želi vsem odjemalcem

ERWIN MÜNCH

trgovina z drvimi in premogom

CELOVEC — KLAGENFURT

Villacher Straße 187

Vesel božič

in mnogo uspeha

v novem letu 1958

Vam želi

MAX GRAMILLER

Čreve in mesarske potrebščine

CELOVEC - KLAGENFURT

Adlerygasse 14 Telefon 45-59

Letos smo kupovali in tudi v bodoče bomo v domači trgovini

KAUFHAUS Franz KRAUT PLIBERK - BLEIBURG

Velika izbira vseh potrebščin. Ugodne cene! Vse najlepše ob praznikih in srečno novo leto!

Nakit - ure - delavnica za popravila
urarski mojster

Gottfried Anrather

Celovec - Klagenfurt, Paulitschgasse 9

PODJETJE

Anton MADER's Nachf.

PLIBERK - BLEIBURG

Vsem cenjenim kupcem vesele praznike in uspešno novo leto!

Vodilen v:

talnih oblogah, pohištvenem blagu, žimnicah, pritisklinah, preprogah, tekačih, stenskih oblogah, plastičnem blagu itd.

N E D E L K O

CELOVEC - KLAGENFURT

8.-Maistraße 11 · tel. 30-87

Koroška deželna zavarovalnica proti požarom

„Kälalabrand“

ustanovil leta 1899 koroški deželni zbor

Celovec — Klagenfurt, Alter Platz 30

brzjavke: Kälalabrand / telefon 58-46, 58-47

Osem našim odjemalcem priskrbe božične in novoletne pozdrave!

PLACH STOFFE

Celovec — Klagenfurt

KRISCHKE & CO.

CELOVEC — KLAGENFURT
8.-Mai-Strasse 3
Neuer Platz 12

Vam želi prav vesel božič in mnogo
sreče v novem letu

CARIMPEX

CELOVEC — KLAGENFURT, Gabelsbergerstraße 24
Telefon 24-98

Iz v a j a: uvozne, izvozne, tranzitne in reeksportne posle
u v a ž a: sadje, zelenjavo in druge prehrabene artikle, krmila
iz v a ž a: poljedelske in druge stroje, orodje, tehnični material ter artikle široke potrošnje

CH. GROLLITSCH & CO.

premog, drva,
briketi, opekarna

CELOVEC — KLAGENFURT
Karfreitstr. 14 tel. 28-23, 28-24

Dipl. Opt. Ing. Josef A. KERN

URAR — OPTIK
Celovec-Klagenfurt, Stauderplatz 4
10 % popusta na očala, ure in
popravila

Kovčki, torbice, rokavice, denarnice

LEDERWAREN

Marketz & Sereinigg

Celovec - Klagenfurt, Paradeisergasse 7

Modni salon

Franc Haderlap

Celovec, Tarviserstr. 100, tel. 21-23

Želim vsem odjemalcem in poslov-
nim prijateljem vesele praznike in
srečno Novo leto!

Franz

SAGAISCHEK

Veletrgovina s premogom

CELOVEC — KLAGENFURT
Stauderhaus telefon 21-71

Ugodne cene in velika izbira najrazlič-
nejšega blaga v trgovini

Ferdinand Stefitz

Pliberk - Bleiburg

Vsem našim odjemalcem vse naj-
boljše tudi v prihodnjem letu

Vsem zvestim gostom
vesele praznike in srečno novo leto

Marica in Mara
gostilna OBIR

CELOVEC, Gasometergasse 10

Kakor letos, tako bo tudi v novem letu najbolj priljubljeno zbirališče najrazlič-
nejših gostov od blizu in daleč v gostilni

Marija in Štefan BREZNIK

Pliberk — Bleiburg

Vsem zvestim gostom vesele praznike in uspehov polno novo leto!

Dobra kuhinja, negovane pijače bodo
gostom slej ko prej na razpolago

Alois Caviola

tapetnik in dekorater

CELOVEC — KLAGENFURT
Karfreitstraße 13 Tel. 32-04

Prav vesel božič in mnogo uspehov
v novem letu Vam želi Vaš steklarski mojster

Hans Brammer

steklo — zrcala

Celovec — Klagenfurt
Spitalgasse 13, tel. 30-39

- Mehanična delavnica
- motorna vozila
- kolesa, vodovodne instalacije
- sanitarne naprave in drugo

Hans Visotschnig

PLIBERK — BLEIBURG

Vsem, ki imajo z nami poslovne oprav-
ke, vesele praznike in uspešno novo leto!

Vse potrebščine kupujte v svoji domači trgovini

Stanko SRIENC Obirsko

Velika izbira! Zmerne cene!
Vsem odjemalcem vesele praznike in srečno novo leto

Stavbeno in pohištveno mizarstvo

JOŽEF GRAUF

Pliberk - Bleiburg

Izvedba strokovna in solidna

Vsem mojim naročnikom najlepše
k praznikom in uspešno novo leto!

Hans Wernig

Panzerkassen — Bürostahlmöbel

Landmaschinen — Porsche-Traktoren

Herde und Öfen — Kühlanlagen

KLAGENFURT

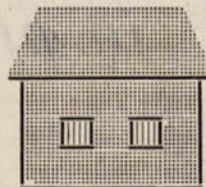
Paulitschgasse 8, Fernruf 35-02
Heiligengeistplatz 10

Josef P Ö T Z L

steklo, porcelan, beloprstena posoda;
hišno in kuhinjsko orodje;
gradbene in portalne osteklenitve
veletrgovina za steklene plošče

CELOVEC — KLAGENFURT

Lidmanskýgasse 13 tel. 57-81
Karfreitstrasse 17

Tesarski mojster

Ignac KOREN

Dvor pri PLIBERKU

želi vsem cenjenim naroč-
nikom vesele praznike in
uspešno novo leto!

Vence in cvetlice pri

Blumen - Schilcher

CELOVEC — KLAGENFURT
Benediktinerplatz, tel. 47-83, 59-21

RESTAVRACIJA

Volksskeller

CELOVEC — KLAGENFURT
Bahnhofstraße

Vsa v tesarsko stroko spada-
joča dela izvaja strokovnjaško
in v zadovoljstvo

Vsem cenjenim poslovnim prijateljem vesele praznike in uspešno novo leto!

Valentin KROF

Dob pri Pliberku - Aich bei Bleiburg

Hans Harlander & Söhne

Centralne kurjave, sanitarne naprave
P O R E Č E, tel. 224
CELOVEC — KLAGENFURT
Villacherstrasse 4, tel. 26-62

HECHENLEITNER & CIE.

- Centralne kurjave
- sanitarne naprave

CELOVEC — KLAGENFURT
BELJAK — VILLACH

G
O
S
T
I
N
I

ŠERCER

v Šmihelu in

BRUCKENWIRT

v Pliberku

želita cenjenim gostom iz vseh
krajev prijetne praznike ter srečno
in uspešno novo leto 1958!

Milka MLINAR

P
O
H
I
Š
T
V
O

za vašo
spalnico in stanovanje
ter vašo
kuhinjo

v znano dobri izdelavi, veliki
izbiri in po nizkih cenah
iz hiše pohištva

Rudolf u. Siegfried

SLAMA

CELOVEC — KLAGENFURT
St. Veiterstr. 15, tel. 22-58

Obiščite naše prodajne prostore, sve-
tujemo vam strokovno in popolnoma
neobvezno

Vesele božične praznike in srečno novo
leto želijo svojim odjemalcem podjetja

RUTAR

v Žitari vesi, v Št. Vidu v Podjunii in v Dobrli vesi ter
Podjunska trgovska družba v Dobrli vesi

Posebni priložnostni nakupi

Opel-Kapitän 1954 . . S 26.000.-
Več Opel-Rekordov od S 18.000.-
Opel-Lieferwagen 1954 S 22.000.-
Ford-Anglia 1954 . . . S 24.000.-
Lloyd 400 1955 . . . S 10.000.-
Mercedes 170,
pripravljen za vožnjo S 2.000.-
Austin-Lieferwagen
1954 S 15.000.-
VW-Lieferwagen . . . S 10.000.-

Pri tovarnjakih (Lieferwagen)
40 do 60 odstotkov odpisa!

CELOVEC — KLAGENFURT
Villacher Straße 181, tel. 26-60 in 54-30

Vesele praznike

in srečno novo leto 1958,

polno delovnih uspehov,

želi jo svojim odbornikom,

članom

in prijateljem

ZVEZA SLOVENSКИH ZADRUG V CELOVCU

in v njej združene

Hranilnice in posojilnice

Kmečke gospodarske zadruge

Južnokoroška gospodarska zadruga

Živinorejske zadruge

Južnokoroška semenarska zadruga

Podporno društvo

proti požarnim škodam v Selah

